

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 7 (584)

SPAUDOS
RADIO IR
TELEVIZIJOS
REMIMO
FONDAS

Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Liudas Mažylis: rastas Vasario 16-osios akto originalas

2017 m. kovo 29 d. Vokietijos užsienio reikalų ministerijos diplomatiniam archyve Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Liudas Mažylis rado 1918 m. vasario 16 d. nutarimo (būtent taip vadinamas šis dokumentas) originalą lietuvių ir vokiečių kalbomis su visais dvidešimties signatarų parašais. Tiek vokiškas, tiek lietuviškas dokumentas parašytas ta pačia ranka.

Prof. Liudas Mažylis yra chemijos mokslų daktaras, 6 išradimų bendraautoris. 2007 m. jis apgynė vadybos ir administravimo habilituoto daktaro laipsnį. Nuo 1998 m. dėsto Vytauto Didžiojo universitete, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultete. Užsimindamas apie „MG Baltic“ žadėtą milijono eurų premiją tam, kas suras ir pristatys Vasario 16-osios aktą, VDU pro-

fesorius yra pareiškęs, kad „civilizuotuose kraštuose tautos relikvijomis neprekiaujama...“ ir savęs su šiuo pažadu nesiejia. L. Mažylis taip pat rado ir 1917 m. gruodžio 11 d. Nepriklausomybės paskelbimo aktą, kuriuo buvo numatyta Lietuvos ir Vokietijos sąjunga. Būtent šio dokumento pagrindu 1918 m. kovo mėnesį Berlynas pripažino Lietuvos valstybingumą.

VDU rektorius prof. habil. dr. Juozas Augutis, sužinojęs apie atradimą, pabrėžė: „Džiaugiasi visa Lietuva, ypač Vytauto Didžiojo universiteto bendruomenė, kuriai šis įvykis neatsiejama universiteto istorijos dalis. VDU vos keleriais metais jaunesnis už Lietuvos valstybę – esame beveik bendramčiai, todėl labai simboliška, kad Vasario 16-osios akto originalą atrado būtent VDU

profesorius. Mažylių šeima – gerai žinoma Kaune. Medicinos profesorius Pranas Mažylis, kurio vardu pavadinti gimdymo namai Kaune, – Liudo senelis. Profesoriaus tėvas taip pat buvo medikas. Liudo Mažylio dukra Liucija baigė politikos mokslus Londone ir šiuo metu yra tarptautinių santykių ir politikos mokslų doktorantė.

Vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės Akta radusiam Vytauto Didžiojo universiteto profesoriumi Liudui Mažyliui planuojama skirti Specialiąją nacionalinę mokslo premiją. Apie tai pranešė Seimo Pirmininkas Viktoras Prancišius. Pasak jo, Specialioji nacionalinė mokslo premija būtų skiriama pirmą kartą šalies istorijoje. Parengta pagal „Delfi.lt“, „15 min.lt“ ir LR Seimo pranešimus

Vilniaus universiteto profesorius Saulius Klimišauskas. E. Kurausko nuotr.

ŠIAME NUMERYJE

Lietuvos aukštųjų mokyklų profsąjungų susivienijimo laiškas Vyriausybės vadovui ● 2 p.

LR Seimo, Švietimo ir mokslo ministerijos pranešimai ● 3, 5 p.

Tęsiame diskusiją apie universitetinį ugdymą. Kovo 20 d. Seime įvykusios konferencijos rezoliucija ● 4 p.

Bronislovas Kaulakys: kada Lietuvos akademinė bendruomenė atgaus įtaką mūsų valstybėje? ● 6 p.

Atlyginimai ir pensijos. Ar tikėtini teigiami pokyčiai? ● 7 p.

Vardinės stipendijos VGTU studentams ● 8 p.

Mokslo naujienos: kur plyti seniausias pasaulyje gelmių vaidmuo? ● 8 p.

Fizinių ir technologijos mokslų centras: pirmieji metai Saulėtekio slėnyje ● 9 p.

Lietuvių kalbos dienos universitete ● 10 p.

Naujos knygos. Mokslo ir kultūros renginiai ● 10–12 p.

VU profesorius – pirmasis Lietuvos mokslininkas, gavęs prestižinę Europos mokslo tarybos dotaciją

Agnė Grinevičiūtė

Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro Biotechnologijos instituto profesoriumi Sauliumi Klimašausku paskirta prestižinė, 2,5 mln. eurų, Europos mokslo tarybos dotacija patyrusiems mokslininkams (angl. *European Research Council Advanced Grant*). Tai pirmas kartas per dešimt Europos Komisijos finansuojamos programos gyvavimo metų, kai Lietuva gauna tokį įvertinimą.

VU profesoriaus vykdomas tarpdisciplininis tyrimas „Single-cell temporal tracking of epigenetic DNA marks“ jungia chemiją, biologiją ir epigenetiką. „Prestižinės „Nobelio“ premijos yra skiriamos už jau nuveiktus darbus ir jų rezultatus, o EMT dotacijos yra solidžiausias ir Europos mokslo bendruomenėje pripažįstamas įvertinimas patiem tytojams ir jų mokslinio tyrimo procesui, potencialui. Labai didžiuojuosi šiuo pasiekimu. Tai yra ne tik mano, bet ir universiteto bei viso Lietuvos mokslo laimėjimas, – teigia prof. Saulius Klimašauskas. – Džiaugiuosi pralaužęs ledus ir tikiuosi, kad dar ne kartą Lietuva bus tarp dotacijų gaunančių šalių.“

EMT dotacijos yra skiriamos tytojams ir jų grupėms, vykdančioms proveržį skatinančius, didelės rizikos ir naudos mokslinius tyrimus. Tikimasi, kad finansavimas padės didinti Europos mokslo pažangą, skatinti tyrėjų dinamiškumą ir kūrybingumą. Pasak profesoriaus, ši dotacija suteikia laisvės

mokslininkui būti mokslininku ir susikcentruoti į patį tyrimo procesą: „Ji leidžia neapsiriboti įprastais trumpalaikiais tyrimais ir siekti aukščiau kabančių, didesnių vaisių moksle.“

„Ši dotacija yra mokslininko itin aukšto lygio ir profesionalumo pripažinimas ne tik šalies, bet ir pasauliniu mastu. Didžiuojamės, kad mūsų tyrėjų įdirbis yra matomas ir vertinamas, kartu tai dar vienas įrodymas, kad tvirtai žengiamo savo vizijos link – stoti į vieną gretą su pirmaujančiais Europos universitetais. Be galo džiugu ir todėl, kad į būsimus tyrimus galės aktyviai įsitraukti ir jaunieji mūsų mokslininkai, kuriems ši patirtis bus labai naudinga“, – džiaugiasi VU rektorius prof. Artūras Žukauskas.

Pasak prof. S. Klimašausko, gautos lėšos bus investuotos suteikti platesnį mastą ir didesnę spartą vykdomam tyrimui – bus perkama pažangiausioms technologijoms plėtoti būtinų reagentų, planuojama įsigyti reikalingų prietaisų ir kitų priemonių. Be profesoriaus vadovaujamo DNR modifikacijos tyrimų skyriaus darbuotojų, projektas sujungs ir kitų VU Gyvybės mokslų centre

dirbančių jaunų mokslininkų – dr. Lino Mažučio, dr. Urtės Neniškytės ir jų komandų kompetencijas. Taip pat numatomas bendradarbiavimas su Vokietijoje dirbančio buvusio VU Biotechnologijos instituto mokslininko dr. G. Lukinavičiaus grupe.

Prof. Saulius Klimašauskas – VU Gyvybės mokslų centro Biotechnologijos instituto profesorius, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, Didžiosios Britanijos karališkosios chemijos draugijos narys (angl. *Fellow of the Royal Society of Chemistry, FRSC*). 1976–1981 m. studijavo VU Chemijos fakultete, iki 1982 m. stažavosi Maskvoje. 1987 m. apgynė daktaro disertaciją. 1990–1994 m. stažavosi „Cold Spring Harbor Laboratory“ (JAV), Nobelio premijos laureato Richardo J. Robertso laboratorijoje. Kaip kvietinis mokslininkas yra dirbęs JAV ir Japonijoje. 2005 m. tapo profesoriumi. 2012 m. Lietuvos mokslo bendruomenės išrinktas Lietuvos dešimtmečio biologijos srities mokslininku. Paskelbė daugiau nei 80 mokslinių straipsnių, taip pat yra išradimų bendraautoris. Prof. S. Klimašauskas priklauso ne vienai tarptautinei profesinei bendriai. Jis yra Amerikos chemikų draugijos, Epigenetikos draugijos, Tarptautinės kristalografijos sąjungos ir kitų organizacijų narys.

EMT dotacijos yra Europos Komisijos finansuojama parama patyrusių tyrėjų mokslinei tiriamajai veiklai vykdyti. Šių

Skirkite savo 2% Lietuvos mokslininkų sąjungai ir jos projektams

■ Nukelta | 2 p.

TĘSIAME DISKUSIJĄ APIE UNIVERSITETINĮ UGDYMĄ

Kur einate, Premjere?

2016 m. rinkimai į LR Seimą parodė, kad Lietuvos žmonės vertina pagarbą žmonėms, atskiria ir mato esmines politikų klaidas: korupciją, žmonių nuomonės menkinimą, įstatymų nepaisymą. Buvo nušluotos tokios partijos, kurios neteko žmonių pasitikėjimo arba labai sumažėjo iš jų išrinktųjų skaičius.

Vis dėlto šie rinkimai parodė, kad dauguma Lietuvos žmonių patikėjo LVŽS išminimi, viešosiose kalbose išsakytais pažadais. Kad būtų viltingų žodžių, liudija ir Jūsų paties išsakytos mintys laikraštyje „Lietuvos rytas“ 2016 m. rugpjūčio 6 d.: „<...> kad nėra jų ir mūsų, kad nėra arba neturi būti valdžios Lietuvos ir žmonių Lietuvos“. Norisi paklausti, ar tai jums dar aktualu, ar tikite tuo, ką teigėte? Tenka apgailestauti, bet atrodo, kad Jūsų veiksmai rodo visiškai ką kitą.

Ši Vyriausybė, paskelbusi švietimą politikos prioritetu, pirmųjų pertvarkos veikslių ėmėsi aukštojo mokslo srityje. Premjero 2017 m. kovo 6 d. potvarkiu sudaryta valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimo darbo grupė iki 2017 m. balandžio 28 d. turi pateikti Vyriausybei siūlymus dėl universitetų jungimo ir stambinimo. Tačiau joje nėra nė vieno žmogaus iš akademinės srities, meno ar kultūros pasaulio, nėra asmenų, turinčių tokiam darbui reikalingos akademinės patirties, valstybiniu mastymu grįstą požiūrį ir gebančių atsispirti suinteresuotų grupių spaudimui. Šios darbo grupės sudarymo principai ir pirmieji veiklos žingsniai rodo, kad nesvarstoma Universiteto misija tautai ir Lietuvos valstybei. Tai leidžia daryti prielaidą, kad ir toliau vyks aukštojo mokslo „suprekinimas“ ir jau sustambintų universitetų vertimas „akademinio verslo įmonėmis“, beatodairiškai diegiant neoliberalizmo ideologija grindžiamą „laisvosios rinkos“ principą.

Jūs greičiausiai manote, kad Jūsų Vyriausybė, kaip ir ankstesnės kadencijos vyriausybės, geriau žino, ko, kaip ir kada reikia Lietuvos aukštajam mokslui. Tačiau toks mąstymas veda tik prie valdžios Lietuvos ir žmonių Lietuvos atskirties. Gaila, kad akademinė bendruomenė vėl yra pertvarkos nuošalyje. Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas aktyviai ieškojo bendradarbiavimo kelių su šia Vyriausybe: siūlėme įvairius pertvarkos modelius, teikėme pasiūlymus, siekiant išvengti skubotų ir nepamatuotų sprendimų ir gavome atsakymą, kad esame nepageidaujami Vyriausybės sudarytoje darbo grupėje.

Ar tai galima pavadinti demokratija? Ar toks požiūris, jūsų žodžiais tariant, vienija Lietuvą? O gal mes ne taip supratome Jūsų išsakytas mintis ir prioritetus? Gal Jūs ir nesiekiate demokratijos, neskleidžiate jos vertybių, o Jūsų priešrinkiminės mintys tėra tik politinė retorika, slepianti tikrąjį tikslą – turi likti tik „valdžios Lietuva“ ir jokios „žmonių Lietuvos“ net būti negali? Nuvylėte, Premjere.

Jūsų reakcija į LR Seimo Švietimo komiteto sprendimą kelia abejonių, ar Jūs, kaip Premjeras, esate tinkamai informuotas savo patarėjų, kurie turi žinoti, kad Lietuvos Respublika yra parlamentinė valstybė, kurioje įstatymų leidžiamoji ir rengiamoji valdžia yra LR Seimas, o LR Vyriausybė yra tik vykdomoji valdžia, kurios pareiga įgyvendinti LR Seimo sprendimus. Be to, patarėjai turėjo informuoti Jus ir apie tai, kad universitetai turi ypatingą statusą – jų steigėjas yra Seimas, o ne ŠMM ar Vyriausybė, ir jiems numatytą autonomiją saugo LR Konstitucijos 40 str. 3 dalis.

Universitetų paskirtis visuomenėje ir valstybėje išsaugoti ir plėsti šalies intelektualinį ir kūrybinį potencialą bei ugdyti visapusiškai

Konferencijos dalyviai. Olgos Posaškova nuotraukos

išsilavinusius ir kūrybingus piliečius, buvo niveliuota priėmus antikonstitucinį 2009 m. Mokslo ir studijų įstatymą (Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas), kuris suvaržė demokratinio universiteto autonomiją ir atvėrė galimybes saujelei suinteresuotų asmenų „teisėtai“, bet nusižengiant akademinėi etikai, užvaldyti universitetus ir valstybės turtą. Būtent ši saujelė įvedė „neoliberalistinį krepšelį“ ir visiškai sužlugdė aukštojo mokslo prestižą ir prasmę, ir kas svarbiausia, ji ir dabar glaudžiasi prie Jūsų ir siekia toliau naikinti aukštąjį mokslą, kad patenkintų savo neribotus turtinius interesus ir galimai diskredituotų Jus prieš ateinančius LR Prezidento rinkimus.

Universitetai, turėdami autonomiją, turi teisę ir pareigą patys spręsti dėl jungimosi ar re-

organizacijos, o Seimas, būdamas steigėjas, privalo svarstyti ir pačių universitetų pasiūlymus. LR Seimo Švietimo komiteto pademonstruotas akademinis charakteris, ir konstitucinių teisių, įstatymų viršenybės išmanymas pabrėžia tikrąją akademinės bendruomenės kompetenciją žinoti ir spręsti. Tikime, kad ir ateityje šiame komitete bus atstovaujamas visuomenės ir akademinės bendruomenės, o ne vien siauros interesų grupės interesas, ir viliamės, kad LR Seimo Švietimo komitetas toliau svarstys ir visuomenės pateiktas nuomones kaip alternatyvą Vyriausybės ministrų kabineto nuomonei. Nes tai yra demokratija ir laisvė veikti, ir tik taip galima užkirsti kelią teisėtam valstybinio turto nusavinimui.

Tad, Premjere, apsispręskite, ką Jūs palaikote – teisę nusavinti valstybės turtą, ar teisę veikti ir turtinti valstybę? Jūs su kuo? Su lobistų grupele, turinčia aiškių turtinių interesų ir besidangstančia Jūsų įvaizdžiu, ar su visuomene ir jos demokratine teise spręsti?

Premjere, iki rinkimų formavote viešąją nuomonę, kad pritariate demokratiniam procesams ir netoleruosite korupcinių santykių, tačiau Jūsų pastarieji veiksmai byloja apie bandymą valdyti autokratiškai ir ginti akivaizdžiai korupcinius junginius. Todėl rekomenduojame dar kartą pasverti ir palyginti priešrinkimines ir dabar skleidžiamas vertybes ir įvertinti jų laikymosi teigiamas bei neigiamas pasekmes. Žmonių pasitikėjimas prarandamas greitai, įgyjamas – sunkiai.

LAMPSS tarybos vardu
pirmininkė Asta Lapinskiene

LR Seime kovo 20 d. surengtos konferencijos organizatoriai. Iš kairės: LMA Mokslininkų rūmų atstovas prof. habil. dr. Leonidas Sakalauskas, Seimo narys dr. Kęstutis Mažeika, Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas prof. dr. Jonas Jasaitis, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė dr. Milena Medineckienė ir LAMPSS pirmininkė doc. dr. Asta Lapinskiene

Lietuvos švietimo taryba laukia pastabų dėl parengto Lietuvos švietimo 2013–2016 m. būklės apžvalgos projekto

Lietuvos švietimo taryba, vykdydama jos nuostatuose įtvirtintą pareigą pateikti ketverių metų Lietuvos švietimo būklės apžvalgą, skelbia Lietuvos švietimo būklės 2013–2016 m. apžvalgos projektą. Švietimo būklės apžvalga apima 2013–2016 metus. Joje pateikiamos Lietuvos švietimo tarybos narių ir jai talkinusių tos srities profesionalų išvalgos – pastebėti teigiami pokyčiai ir problemos – ir rekomendacijos. Kaip teigia Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė prof. habil. dr. Vilija Targamadžė, „grupės rengė

medžiagą savarankiškai, pasirinkdamos savus atskaitos taškus, savaip pateikdamos tekstą. Tačiau kiekvienos grupės tekste galima rasti akcentų: kas toje srityje padaryta, kokios problemos ir kaip jas siūloma spręsti. Kiekvienos grupės atliktas sudėtingas analitinis darbas, nes glaustai pateikti švietimo būklės analizę, išvalgas yra sudėtingas ir atsakingas darbas“.

Kviečiame susipažinti su Lietuvos švietimo būklės 2013–2016 m. apžvalgos projektu ir teikti argumentuotus pasiūly-

mus dėl apžvalgos papildymo. Savo idėjas, mintis ir pasiūlymus prašome siųsti. el. paštu aiste.laurinaviciute@lrs.lt iki balandžio 16 d.

Lietuvos Respublikos Seimo sudaryta ir jam atskaitinga valstybės švietimo savivaldos institucija – Lietuvos švietimo taryba – atlieka ekspertinį vertinimą ir konsultuoja strateginiais Lietuvos švietimo plėtros klausimais bei skatina visuomenės dalyvavimą, formuojant švietimo politiką bei priimant švietimo sprendimus.

VU profesorius – pirmasis Lietuvos mokslininkas, gavęs prestižinę Europos mokslo tarybos dotaciją

■ Atkelta iš 1 p.

dotacijų tikslas – remti aukštos kokybės jau pripažintų ir savarankiškų mokslininkų projektus, skatinti tyrėjų dinamiškumą ir kūrybingumą, stiprinti Europos mokslo pažangą. Projektai vertinami pagal vienintelį – aukštos kokybės – kriterijų. Ši programa šiemet mini gyvavimo dešimtmetį. 2016 m. EMT dotacijoms patyrusiems tyrėjams buvo pateikta 2401 paraiška, finansavimui po dviejų atrankos turų atrinktos 229.

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

VISUOMENĖ IR UNIVERSITETAI

Prof. dr. Jonas Jasaitis

„Iš kur atsirado šis tipas?“

Visuomenei daugiausia iš popso laidų žinomas istorikas apstulbo, sužinojęs apie Vokietijos diplomatiniam archyve rastą Vasario 16-osios Akto (nutarimo) originalą. Užuoat pasidžiaugęs gal jam ir tikrai nežinomo kolegės sėkme, jis nebeįsijėgė nuslėpti susierzinimo: iš kur, girdi, atsirado kažkoks tipas, tikriausiai visai nekompetentingas įvertinti, ką rado. Aiškino, kad net jo rašinių „Kultūros baruose“ neaptikęs. Tiesa, paskui, susidūręs su nelaukta aplinkinių reakcija, lyg ir susigėdo, lyg ir atsiprašė.

Neverta smerkti savo apmaudo nesuvaldžiusio asmens, nesiskundžiančio žinomumo stoka. Kiekvienas, besidarbuojantis šioje srityje, svajoja apie bent panašaus lygio atradimą. O jo autorius, pasirodo, ne toks jau ir nežinomas, tik gal besielgiantis neįprastai – nesireklamuojantis, nesiejantis savęs su kažkienu pažadetu „milijonu“. Nesivaržydamas reiškia patriotines nuostatas. Dabar juk turime daugybę tokių, kurie gėdijasi patriotizmo ir idealizmo, nuolat viešai pabrėždami ypač madingą savo tarptautiškumą ir susižavėjimą ne tik globalizacija, bet ir agresyviuoju globalizmu. Lietuviškosios tematikos tyrimai jiems atrodo smulkūs ir nereikšmingi. Tikriausiai daugelis gerai prisimenate vienos buvusios viceministrės pasiūlymą iš „savojo kiemo lygio mokslo“. Dar daugiau: atradėjas savarankiškai artėjo prie tikslo, nerašydamas „projektų“, neprašydamas „dotacijų“. Todėl ir susierzinusiam kolegai ramiai priminė apie netikėli Tomą, patardamas būti tarp tų „kurie nematė, bet įtikėjo“. Be to, atradėjas atskleidė ir naują mokslinių tyrimų kryptį.

„Ten nėra nieko gero“

Apstulbusio ir akivaizdžiai pyktelėjusio asmens reakcija dar kartą priminė ir įsienėjusių tarpuniversitetinės koordinacijos problemą. Dabar kaistant diskutijai, kai vieni nežino, ar Premjero sudaryta „pervarkos grupė“ susimylės juos palikti, ar lieps nutraukti veiklą, kiti (didieji ir „pažangieji“, nes jau susikūrė ir „pažangos asociacija“) dairosi, ką čia prisijungus. Neretai tenka susidurti tiek su nežinojimu, tiek ir su nelabai skaidria konkurencija.

Kol politikieriai postringauja apie tarppartinius pasižadėjimus kartu kovoti su emigracija, visus universitetus labiausiai kamuoja klausimas, kaip surinkti stojančių kontingentą iš katastrofiškai besitraukiančios bendruomenės. Jų atstovai puikiai supranta, kad per pirmuosius šių metų mėnesius intensyviai platinta pažiūra, esą studijų Lietuvos universitetuose lygis labai atsilieka nuo užsienietiško ir nesuteikia galimybių gauti pelningą darbą, stipriai paveikė būsimumų studentų nuotaką. Labai gerai žinoma, kad mūsų dabartinėje visuomenėje pozityvi informacija dažnai pro ausis praslysta, o štai negatyvi tuoj pat ten įstringa. Baisiau už ką tik prabudusią alkaną erkę. Anot Premjero Sauliaus Skvernelio, ir vėl šovėme į save, tik jau ne į koją, o į galvą. Tai kiek po tokios propagandos dar bus šių metų abiturientų, apsisprendusių studijuoti Lietuvoje? Kiek stojančiųjų begali tikėtis universitetai, apie kuriuos vis kalbama, kad jie galbūt bus uždaryti arba prijungti?

Tautos Atgimimo metais skaudžiai primindavome: „Mes patys save žeminom, mes patys save niekinom, mes pasidarėm niekieno...“ Tada labai norėjome atsitiesti, atgauti pasitikėjimą savimi. Ir mums pavyko. Dabar, net kai girdime racionalų pasiūlymą ar kvietimą prisidėti, nebetikime, nebeatsiliepiame. Slenkame susigūžę, tarsi apleisti paaugliai, iki akių užsimaukšlinę gobtuvus, vengdami vienas kitą pasižiūrėti. Štai čia ir yra didžiausia pilietinio jausmo praradimo priežastis, lemianti emigraciją. Nuolat painiojame priežastis su pasekmėmis: alkoholizmas, plintantis kvaišalų vartojimas, agresyvi elgsena ir smurtas yra pasekmės, o ne priežastys. Todėl ir, niekindami savo akademinę bendruomenę, negalime tikėtis pažangos.

Pačios akademinės bendruomenės susiskaldymą labiau-

siai lemia: nežinia dėl savo asmeninės ateities, neteisingumo apraiškos ir baimė. Išsigandęs, apsiginti nepajėgiantis tyrėjas negali dirbti efektyviai. Mokslinė veikla dažniausiai reikalauja ilgalaikio pasišventimo, tačiau kur jį rasi, jei nežinai, ar kitą rugsėjį po nedarbu paženklinūtą vasaros atostogų sugrįši į savo katedrą ar laboratoriją? O gal tau šaltai ir abejingai paaiškins, kad „numatyta studentų grupė nesusirinko, todėl ir planuoto krūvio nėra“ arba kad „šiemis tyrimams finansavimas neskirtas, nes jūsų projektas atmetas“ (numatytos lėšos atiteko „pažangiųjų“ atstovams).

Lietuvos universitetų bendruomenės ne tik susiskaldė, bet ir dažnai vadovaujasi išankstine nuostata, kad, pavyzdžiui, LEU ar ŠU net negali nieko nauja sukurti nei technologijos, nei socialiniuose moksluose. „Taigi ten tik kolegijos lygis“, – atsainiai meta kolegė iš „pažangiųjų“ lygos. Argumentų neklauskite, nes „tai seniai žinoma“ ir „savaime suprantama“ (net „kakadu“ taip sakė).

Šių eilučių autoriui kasmet tenka organizuoti tarptautines konferencijas, skirtas atokesnių, žemo urbanizacijos lygio regionų raidos tematikai. Šį rudenį bus jau dešimtoji, taigi lyg ir jubiliejinė. Rengdamiesi eiliniam susibūrimui, atsargiai primename, kad viena iš svarbiausių konferencijos ypatybių – mokslinės diskusijos tęstinumas. Taigi, rengiantis savo pranešimui, verta pirmiausia pasidomėti, kas šia tema jau anksčiau buvo pasakyta. Bet štai atsistoja pranešėjas ir ima dėstyti vos ne „nuo Adomo ir Ievos“, tarsi būtų pirmasis, apie tai prabilęs. Išgirdęs, kad jo minima problema jau buvo išsamiai aptarta, atkerta: „Nejaugi norite pasakyti, kad turėjau skaityti tas neprestizines publikacijas?“ Užklaustas, kaip vertina Lietuvoje sukurtą antropologinę strateginio valdymo metodologiją, sakosi nieko apie tai nematęs nei JAV, nei Suomijos žurnaluose.

Kolega, parašęs puikią monografiją apie Pirmosios ir Antrosios Respublikos socialinę politiką, deja, beveik nepastebėjo vienos iš ryškiausių prieškarinio figūrų. Kitame universitete paskelbtais darbais nepasidomėjo. Išėjo kaip toje patarlėje: „Didelė garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didelė gėda savosios gerai nemokėti.“ Bet dabar jau daug kam atrodo, kad anokia čia gėda. Juk svarbu tik „tarptautiškumas“.

Ar dirbame Lietuvai?

Dažnai konstatuojame, kad plačioji visuomenė (tik kažin ar begalime ją vadinti „plačiąja“) menkai orientuojasi, kurios mokslo problemos nagrinėjamos Lietuvos universitetuose ir mokslo centruose. Todėl ir nereikia stebėtis, kad ji taip lengvai pasiduoda požiūriui, esą „nieko gero ten nėra“. Tirdami tėvų ir bebaigiančių suaugti jų vaikų bendravimo turinį, buvome priversti pripažinti, kad šeimose labai retai kalbama apie Lietuvos mokslininkų darbus ir jų pripažinimą, jų įtaką valstybės raidai. Tačiau iš kokių šaltinių tiek tėvai, tiek ir jų vaikai – būsimieji studentai gali gauti tokią informaciją? Žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ seniai nebėra, dingio žurnalas „Mokslas ir technika“, o vertimų rinkinys „Iliustruotasis mokslas“ Lietuva nei teoriškai, nei praktiškai nesidomi. Panašus ir žurnalo „Iliustruota istorija“ turinys. Seniai pamiršome dvikalbį žurnalą „Mokslas ir Lietuva“. Kodėl dingio pedagogams skirta periodinė spauda, kuri galėjo skatinti tokias diskusijas?

Dabar atsibudome, pažadinti emigracijos buldozerio. Tačiau tas buldozeris jau daugiau kaip dešimtmetį riaumuoja. Jau beveik pusė valstybės pateko į retai apgyventų teritorijų (RAT) kategoriją. Kai emigracija jau tapo patikimu, labiausiai išbandytu savų socialinių problemų sprendimo metodu, labai nelengva bus šį buldozerį sustabdyti. Naivu tikėtis efektyvių sprendimų iš politikierių, kurie ir toliau organizuoja „mokymus“ ir „tarppartinius“ pasižadėjimus: kovoti, siekti... Tačiau kur mūsų, mokslininkų, konkretūs projektai, galintys pritraukti investicijas ir kurti alternatyvą agrariniam verslui? Ką siūlome tam jaunimui, kurio nežavi „Evaldo daržovės“?

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

Valstybės atkūrimo šimtmetį minės kartu. Seimo Užsienio reikalų komitetas kovo 22 d. posėdyje vieningai pritarė Seimo nario, Nepriklausomybės atkūrimo akto signataro Emanuelio Zingerio pasiūlymui minėti valstybės atkūrimo 100 metų sukaktį kartu su kitomis Baltijos šalimis, Lenkija ir Suomija. Penkios valstybės (Suomija, Lietuva, Latvija, Estija, Lenkija) 1917–1918 m. paskelbė Nepriklausomybę.

Bus bandoma rasti vieną datą, priimtina visiems. Ši diena, anot idėjos iniciatoriaus, turėtų mums simbolizuoti naujo europinio kelio pradžią visoms penkioms tautoms ir išsivadavimą iš tada jau bolševikinės imperijos gniaužtų. Anksčiau minėtų valstybių Nepriklausomybės atkūrimo datos: Suomija – 1917 m. gruodžio 6 d.; Lietuva – 1918 m. vasario 16 d.; Estija – 1918 m. vasario 24 d.; Lenkija – 1918 m. lapkričio 11 d.; Latvija – 1918 m. lapkričio 18 d.

Tarptautinė žemės ūkio paroda „Ką pasėsi... 2017“. Kovo 30 d. Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis Aleksandro Stulginskio universitete atidarė tarptautinę žemės ūkio parodą. Iki balandžio 1 d. vykusioje parodoje šiemet dalyvavo per 300 Lietuvos bei užsienio įmonių ir organizacijų, apie 200 smulkiųjų augintojų, gamintojų ir amatininkų. „Ši paroda skirta ne tik gerų darbų pradžiai, bet ir tiems, kurie juos nori daryti“, – sakė Seimo Pirmininkas. Gausiausia parodoje – žemės ūkio technikos ekspozicija, užimanti 41 tūkst. kv. m plotą. Paviljonuose įsikūrė 120 įmonių, pristaančių fermų įrangą, augalų priežiūros priemones, smulkiąją techniką, naujoves ir technologijas. Parodos metu vyko konferencijos ir seminarai. 10 geriausių parodos eksponatų buvo apdovanoti parodos „Ką pasėsi...“ medaliais ir diplomais.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK) turi būti depolitizuota. Po VTEK vadovo Romo Valentukevičiaus atsistatydinimo, parlamento vadovas pradės tartis su frakcijomis, kaip užtikrinti VTEK skaidrumą. „Pradedame tartis su frakcijomis, kiek reikia keisti įstatymą, kad depolitizuotume VTEK maksimaliai, kad ši įstaiga galėtų skaidriai atlikti savo darbą“, – „Žinių radijo“ laidoje „Pozicija“ sakė Seimo Pirmininkas.

Švietimo ir mokslo komitete. Švietimo ir mokslo komitetas kovo 15 d. posėdyje iš klausė Švietimo ir mokslo ministerijos pranešimą apie 2015 metų tarptautinių švietimo tyrimų – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos PISA ir Švietimo pasiekimų vertinimo tarptautinės asociacijos TIMSS rezultatus, ministerijos išvadas ir galimus veiksmus išryškėjusioms problemoms spręsti. Šie tyrimai rodo atitinkamo amžiaus mokinių skaitymo gebėjimus, gamtamokslo ir matematinio raštingumo rezultatus bei jų kaitą. Palyginti su 2011 m., Lietuva reikšmingai pagerino rezultatus, tačiau atkreiptas dėmesys, kad mūsų šalies mokinių rezultatams neigiamą įtaką daro vėlavimas į pamokas ar jų praleidinėjimas, socialinis ir ekonominis kontekstas. Kaip neigiama švietimo praktika buvo įvertintos vadinamosios „elitinės“ mokyklos. Ministerijos atstovai įžvelgė tyrimų rezultatų priklausomybę nuo regionalumo: geresni rezultatai – miestuose, prastesni – regionuose. Pagal tyrimų išvadas suformuluotos trys esminės problemos, kurias Komitetas svarstys artimiausiu metu.

Taisomas Švietimo įstatymas. Švietimo ir mokslo komitetas aptarė Švietimo įstatymo Nr. I-1489 48, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 51 ir 59-1 straipsniais įstatymo projekto, kuris buvo pateiktas Seimo kovo 16 d. plenariniame posėdyje, svarstymo tvarką. Siekiama užtikrinti vadovavimo švietimo įstaigoms efektyvumą ir aukštą vadovų kompetencijos lygį, nustatyti konkurso tvarka pareigas ėjusių vadovų kadencijas, užtikrinti skaidrią švietimo įstaigų vadovų atranką, detalizuojant atrankos komisijų sudėtį, stiprinti mokyklų savivaldą, reglamentuoti mokyklų tarybų sudėtį ir reikalavimus jų nariams, kelti nepriekiaštingos reputacijos reikalavimą mokyklų vadovams ir mokyklų tarybos nariams, įvesti tarnybinių patikrinimų atlikimo ir laikino nušalinimo nuo pareigų pagrindus.

Estijos patirtis – emigracijai mažinti. Seimo Migracijos komisija susitiko su Estijos ambasadore Lietuvoje. Posėdyje kovo 15 d. dalyvavusi Estijos ambasadorė Lietuvoje Jana Vanaveski pristatė svarbiausias emigracijos mažinimo ir reemigracijos skatinimo priemones Estijoje ir atsakė į komisijos narių klausimus. Ambasadorė ypač atkreipė dėmesį

Konferencijos „Lietuvos mokslo ir studijų sistemos pažangos kryptys“ rezoliucija

2017 m. kovo 20 d. Lietuvos Respublikos Seime įvyko konferencija „Lietuvos mokslo ir studijų sistemos pažangos kryptys“. Konferenciją organizavo: Lietuvos mokslininkų sąjunga, Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas ir Lietuvos mokslų akademijos Mokslininkų rūmų diskusijų klubas. Konferencijoje dalyvavo: Lietuvos universitetų ir mokslo centrų bei institutų atstovai, LR Seimo nariai, Švietimo ir mokslo ministerijos ir kitų valdymo institucijų atstovai, Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos nariai, žiniasklaidos atstovai. Konferencijos kuratorius – LR Seimo Švietimo ir mokslo komitetas.

Konferencijos dalyviai skelbia šią rezoliuciją:

1. Pritariame siekiam įgyvendinti Valsietiečių ir žaliųjų sąjungos rinkiminės programos nuostatas, kuriomis siekiama atkurti LR Konstitucijoje įtvirtintas piliečių teises įgyti visavertį aukštąjį išsilavinimą, siekti, kad Lietuvos mokslo ir studijų potencialas daug efektyviau tarnautų valstybės ūkio stiprinimui ir pilietinės visuomenės gerovei, stiprintų savo tarptautinį konkurencingumą, sugrąžintų mokslo ir studijų institucijų akademinėms bendruomenėms realią savivaldą ir pastovaus demokratiško dialogo su valdymo institucijomis galimybes.

Dabartinė netoleruotina Lietuvos studijų ir mokslo būklė susiklostė pirmiausia dėl neuoseklios ir prieštaringos valstybės mokslo ir studijų politikos, skatinusios aukštąsias mokyklas nepagrįstai gausinti studijų programas, konkuruoti dėl „krepšelių“ kvotų ir dotacijų, užuot plėtojus tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir horizontalius ryšius. Dabartinė aukštojo mokslo valdybos politika, besiremianti globaliu mastu primetamu verslo korporacijų modeliu, yra ydinga ir pavojinga visai valstybės raidai. Labiausiai pastebimas jos rezultatas yra iššvaistytos milijoninės lėšos ir sparčiai auganti jaunimo emigracija.

Kai kuriose aukštojo mokslo institucijose pastaraisiais metais išryškėjo itin neigiamos valdymo tendencijos: neskaidrus viešųjų finansų valdymas, šešėlinė veikla, valdymo organų formavimas, pažeidžiant įstatymus, piktnaudžiavimas valdžia, darbuotojų teisių pažeidimai, teisėtų steigėjo nurodymų ignoravimas. Minėti pažeidimai lėmė ir nemažos dalies mokslininkų, ypač jaunųjų tyrėjų emigraciją arba atsakymą tęsti mokslininko karjerą. Netolimoje ateityje tai gali turėti ypatingai neigiamą padarinių visam Lietuvos mokslo potencialui. Siekiant pažangos, būtina tobulinti teisės aktus, kad aukštosiose mokyklose būtų laikomasi teisės, etikos ir skaidraus viešųjų finansų valdymo principų.

2. Konstatuojame, kad informacija apie šiuo metu rengiamą universitetų ir kitų aukštojo mokslo institucijų pertvarką yra fragmentiška, neleidžianti objektyviai spręsti apie šios pertvarkos uždavinius ir metodus. Viešojoje erdvėje skelbiami pertvarkos scenarijai neretai yra gana priešaringi ir neleidžia susidaryti išsamaus vaizdo apie tai, kaip valdymo institucijų skirtingos grandys supranta aukštojo mokslo potencialo optimizacijos ir konsolidacijos siekius ir kokius konkrečius žingsnius ruošiamasi vykdyti. Akademinė bendruomenei nerimą kelia tai, kaip pertvarkos scenarijai dera su LR mokslo ir studijų įstatyme reglamentuotomis svarbiausiomis aukštojo mokslo institucijų autonomijos nuostatomis.

Konferencijos dalyviai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių universitetų.

3. Ši nerimą dar labiau stiprina tai, kad kovo 6 d. sudarytoje aukštojo mokslo institucijų tinklo optimizacijos ir jų išteklių konsolidacijos darbo grupėje, kuriai pavesta parengti universitetų ir kitų aukštojo mokslo institucijų pertvarkos pasiūlymus, dominuoja valdymo institucijų ir verslo struktūrų atstovai, tačiau akademinės bendruomenės atstovai, motyvuojant tuo, kad jie neva yra „suinteresuoti asmenys“, šioje grupėje visai neatstovaujami ir neturi galimybių dalyvauti rengiant pertvarkos planus. Toks šios grupės suformavimas akivaizdžiai prieštarauja teisėkūros įstatymui ir kitiems teisės aktams. Aukštojo mokslo tinklo pertvarkos „receptai“, siūlantys drastiškai mažinti universitetų skaičių, stambinant aukštąsias mokyklas, kurios neva turėtų tapti labiau konkurencingomis tarptautiniu mastu, yra grįsti neapčiuopiamomis prielaidomis ir fragmentiškais pavyzdžiais. Universitetų stambinimas ir reikalavimas vykdyti universitetuose aukšto lygio mokslinius tyrimus yra sunkiai suderinami tarpusavyje, nes tokie tyrimai gali generuoti tik turinčios moderniausių tyrimų įrangą ir aukšto lygio mokslininkus, anaipol ne masinės aukštojo mokslo institucijos.

Pastaruoju metu skelbiami kai kurie atsakingų valdymo institucijų atstovų teiginiai apie aukštojo mokslo institucijų ir mokslininkų skaičių bei jų veiklos kokybę nėra pagrįsti objektyvia informacija. Viešojoje erdvėje girdime subjektyvius, neretai ir klaidinančius visuomenę, teiginius apie neva per didelį Lietuvos universitetų skaičių („prabanga turėti 45 universitetus“), apie „18 tūkstančių Lietuvoje dirbančių mokslininkų“, apie tai, kad Lietuva yra tarp tokių valstybių, kuriose „išduodama daugiausiai aukštojo mokslo diplomų, tačiau didelės jų dalies kokybė yra nepatenkinama“ ir pan. Tokius akivaizdžiai klaidinančius teiginius turi atsaukti juos paskleidę asmenys.

4. Didžiausia Lietuvos valstybės problema yra jau antrą dešimtmetį mažėjantis gyventojų skaičius, kurį lemia nevaldoma emigracija ir labai mažas gimstamumas. Nors emigraciją labiausiai lemia ekonomikos sąstingis nuo pagrindinių pramonės centrų nutolusiuose regionuose, tačiau prie to prisideda ir valdymo institucijų nesuskalbėjimas su visuomene, nepakankamas dėmesys žmogui, išplitusi korupcija ir neefektyviai veikianti teisėsaugos sistema. Pastaruoju metu gyventojų skaičiaus mažėjimo problemą pradėjo dar labiau didinti šios rezoliucijos 3-ojoje dalyje akcentuoti viešojoje erdvėje skelbiami visuomenę klaidinantys, niekuo nepagrįsti atsakingų valdymo institucijų

vadovų teiginiai apie neva nepatenkinamą Lietuvos mokslo ir studijų institucijų veiklos kokybę. Vis dažniau girdimi siūlymai studijuoti užsienio universitetuose skatina išvykti iš mūsų šalies pačius gabiausius jaunos žmones. Katastrofiškai mažėjant gyventojų skaičiui, Vyriausybės veiksmai pirmiausia turi būti vertinami tuo aspektu, kaip jie prisideda prie emigracijos mažinimo, valstybės ekonominės galios stiprinimo ir jos patrauklumo jaunimui didinimo.

5. Pačiu aukščiausiu lygiu turi būti skubiai priimtas ir paskelbtas sprendimas dėl regioninių ir specializuotų universitetų (Klaipėdos, Šiaulių, Aleksandro Stulginskio ir kt.) galimybių toliau veikti. Naujoji Lietuvos Vyriausybė jau ne kartą yra pripažinusi būtinybę skatinti atokesnių regionų ekonomiką, pritraukiant investicijas ir kuriant efektyviausiomis technologinėmis inovacijomis pagrįstas darbo vietas. Apie šių universitetų svarbą, rengiant plataus profilio specialistus, ir būtinybę stiprinti šiuos universitetus Švietimo ir mokslo ministerijai yra išdėstę regionų plėtros tarybų vadovai, miestų ir rajonų merai, verslo ir nevyriausybinų organizacijų atstovai.

Universitetų svarba regionams buvo akcentuota ir šios konferencijos pranešimuose. Nepaskelbus aiškaus sprendimo dėl šių universitetų vaidmens stiprinimo ir jų tolesnio veikimo, savo sprendimą, deja, labai nuostolingą regionų raidai, priims dabartiniai abiturientai, vadovaudamiesi viešojoje erdvėje suformuota nuomone apie neva nepakankamą studijų lygį ir neaiškias tolesnės jų veiklos perspektyvas: jau ateinantį rudenį nebus ten stojančiųjų, nes abiturientai tikrai nesirinks universitetų, apie kuriuos viešojoje erdvėje jau visą pusmetį kalbama, kad jie gali būti uždaryti.

6. Tiek sudarant aukštojo mokslo institucijų tinklo optimizacijos ir jų išteklių konsolidacijos grupę, tiek viešojoje erdvėje komentuojant šios grupės dabar sprendžiamus uždavinius, išryškėjo, kad jos veikloje bandoma vadovautis išankstine, nieko bendra su tikrove neturinčia nuostata, neva mūsų valstybės aukštojo mokslo sistemai skirtos lėšos yra per didelės, naudojamos neracionaliai ir neefektyviai, todėl šiai grupei pavesta surasti, kaip „su mažiau padaryti daugiau“. Iš tikrųjų išsami aukštojo mokslo finansavimo rodiklių analizė liudija apie pastaraisiais dešimtmečiais aukštojo mokslo sistemai padarytą didžiulę žalą, primetant akademinėi bendruomenei jokiais kriterijais nepagrįstas reformas, nesiskaitant su šios bendruomenės išdėstytais argumentais, o neretai net atvirai ignoruojant šią bendruomenę. Ryškiausiai

pavyzdžiai: studentų „krepšelių“ sistema ir pripažintos prieštaraujančiomis Lietuvos Respublikos Konstitucijai Mokslo ir studijų įstatymo nuostatos.

Mokslo ir studijų sistemos pažanga neįmanoma be mokslinių tyrimų plėtros aukštosiose mokyklose, mokslo centruose ir mokslo institutuose. Biudžetinio finansavimo mokslininkams tyrimams mažėjimas atvedė prie buvusių produktyvių mokslo kryptų ir žinomų akademinų mokyklų, būtinų valstybės ūkiui ir kultūrai, sunykimo. Nebegalima taikstyti su net minimalaus pragyvenimo lygio neužtikrinančiais tyrėjų ir dėstytojų atlyginimais, metų metais taikomomis laikinojo įdarbinimo, pavyzdžiui, vieneriems mokslo metams, formomis, finansavimo stabdymu atskiroms mokslo šakoms ir programoms universitetuose bei valstybiniuose mokslo institutuose. Be žmogiškųjų išteklių neįmanomi jokie pozityvūs pokyčiai, todėl pertvarkos veiksmų programoje būtina numatyti ilgalaikį atlyginimų didėjimą ir subalansuotas investicijas į tyrėjų ir dėstytojų darbo vietas. „Krepšelinė“ universitetų finansavimo sistema reikia nedelsiant keisti sutartimis su universitetais.

Universitetų autonomija – viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos vertybių, jos kokybės ir tarptautinės reputacijos garantas. Aukštųjų mokyklų tinklo konsolidacija turi būti savanoriška ir negali būti vykdoma atskirų studijų kryptų sąskaita. Švietimo ir mokslo ministerija turėtų artimiausiu metu inicijuoti aktyvų dialogą su universitetais dėl akademinės bendruomenės pateiktų pasiūlymų vertinimo ir racionalių konsolidacijos kryptų išryškavimo.

7. Remiantis tuo, kas išdėstyta rezoliucijos 2–6 punktuose, tikslinga, kad kovo 6 d. sudarytos darbo grupės pasiūlymai, prieš juos skelbiant, būtų aptarti su Lietuvos mokslininkų sąjungos ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo atstovais. Čia paminėtų visuomeninių organizacijų atstovai įsipareigoja parengti šios konferencijos pranešimuose išdėstytos informacijos apžvalgą ir ją pateikti darbo grupei, rengiančiai aukštojo mokslo pertvarkos pasiūlymus, bei Švietimo ir mokslo ministerijai ir kitoms suinteresuotoms valdžios institucijoms.

8. Nepakankamas valdymo institucijų dėmesys mokslo raidai lėmė ryškų akademinės bendruomenės visuomeninio aktyvumo mažėjimą, nebetikėjimą pozityvių pokyčių galimybe. Todėl konferencijos dalyviai pritaria Lietuvos mokslininkų sąjungos pasiūlymui artimiausiu metu suaukšti visuotinį Lietuvos mokslininkų suvažiavimą, kuriame būtų aptartos priemonės, leidžiančios sugrąžinti akademinės bendruomenės įtaką valstybės strateginiam valdymui.

Išsilavinusios pilietinės visuomenės ugdymas, įsisavinant socialinių ir humanitarinių mokslų pagrindus, suvokiant tautinę kultūrą pasaulio kultūros raidos kontekste, asmeninės atsakomybės už valstybės ir tautos ateitį įsisąmoninimas yra vieni iš svarbiausių universitetinio ugdymo uždavinių.

Rezoliuciją parengė konferencijoje išrinkta redakcinė komisija

Dalyvių vardu pasirašo: Prof. dr. Jonas Jasaitis, Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas

Doc. dr. Asta Lapinskienė, Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

į Estijos Vyriausybės taikomas priemonės švietimo sistemoje: emigrantų vaikų ir paauglių mokymąsi nuotoliniu būdu, emigrantų vaikų, su šeima sugrįžusių gyventi į Estiją, integravimosi į šalies švietimo sistemą užtikrinimą ir finansavimą, taip pat institucijų bendradarbiavimą, siekiant mažinti šalyje emigraciją.

„Ambasadorės pasidalyta patirtis, mažinant emigraciją ir siekiant susigrąžinti išvykusius Estijos piliečius, leidžia mums įsitikinti, kad gerai apgalvotos ir tikslingai pasirinktos priemonės duoda realių rezultatų. Sukurtas specialus švietimo sektoriaus fondas, intensyvus darbas su vaikais, taip siunčiant pozityvią žinutę tėvams, ir kitos veiksmingos priemonės – tai estų patirtis, kuria mes turime pasinaudoti“, – įsitikinusi Seimo Migracijos komisijos pirmininkė Guoda Burokienė. Komisija ateityje ketina susitikti ir su kitų valstybių ambasadoriais emigracijos mažinimo ir reemigracijos skatinimo klausimais.

Suvaldyti migracijos problemas. Atsižvelgdamas į tai, kad blogėjanti Lietuvos demografinė padėtis, nemažėjanti Lietuvos Respublikos piliečių emigracija daro neigiamą poveikį šalies ekonomikai ir socialinės apsaugos sistemai, Seimas nusprendė svarstyti nutarimą „Dėl demografijos, migracijos ir integracijos procesų valdymo“. Seimas

Parodos atidarymas. Iš kairės: Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas Andriejus Stančikas, žemės ūkio ministras Bronius Markauskas, švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė, Seimo pirmininkas prof. dr. Viktoras Pranckietis

pabrėžia, kad pagalbinė demografinių iššūkių sprendimo priemonė turi būti lanksti, skatinanti mūsų šalies piliečius sugrįžti gyventi į Lietuvą.

Teikiamu nutarimo projektu Seimas siūlo Vyriausybei iki 2017 m. liepos 1 d. atlikti valstybės institucijų vykdomą demografijos, ryšių su emigravusiais Lietuvos Respublikos piliečiais palaikymo, migracijos ir integracijos procesų valdymo analizę ir įvertinti

galimybes pavesti koordinuoti šių procesų valdymą vienai valstybės institucijai. Siūloma iki 2017 m. gegužės 1 d. sudaryti darbo grupę iš mokslininkų, valstybės pareigūnų, specialistų ir socialinių partnerių 2018–2027 metų Lietuvos demografinės, migracijos ir integracijos politikos strategijos projektui ir Lietuvos piliečių reemigracijos skatinimo programos projektui parengti.

Žemės savininkų teisės medžioklės

plotuose. Kovo 21 d. Seimas po pateikimo pritarė liberalo Eugenijaus Gentvilo siūlytomis Medžioklės įstatymo pataisoms, kuriomis žemės savininkams suteikiama teisė registruoti savo medžioklės plotus. „Ne vienas atvejais, kai kokio nors didmiesčio medžiotojai sukuria būrelį visai kitame rajone ir, pavyzdžiui, suformuoja 1000 ar 5000 hektarų medžioklės plotus, apimančius ir privačius miškus, pievas ar laukus, ir ten medžioja. Tokiame medžioklės būrelyje dažnai nėra ne tik paties žemės sklypo savininko, bet ir nė vieno to rajono gyventojų“, – atkreipia dėmesį E. Gentvilas. Būtina įtvirtinti žemės savininko teisių viršenybę medžioklės plotų naudotojų atžvilgiu. Tai reiškia galimybę privatiems žemės savininkams jų valdose sudaryti medžioklės plotų vienetus, skatinti žemės sklypų savininkų kooperaciją, kartu kuriant tuos plotus.

Kada bus užbaigtas žemės grąžinimas?

Kovo 22 d. Seimo Kaimo reikalų komitetas organizavo susitikimą su Žurnalistų agrokлубo prie Seimo Kaimo reikalų komiteto ir regioninės spaudos atstovais „Ar 2017-iejai – paskutiniai nuosavybės teisių į žemę kaime atkūrimo metai?“ Seimo Kaimo reikalų komitetas pasiryžęs pašalinti kliūtis, trukdančias daugiau kaip 20 metų užbaigti nuosavybės teisių į žemę kaime grąžinimą. Tai būtų istorinis įvykis, svarbus žingsnis, užtikrinantis ramesnę ūkininkavimą, pašalinantis įtampą. ■

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Balandžio 4 d. darbą pradeda viceministras Gražvydas Kazakevičius.

Jis kuruos švietimo klausimus. G. Kazakevičius turi didelę organizacinio ir vadovaujamojo darbo patirtį. Jis dalyvavo kuriant mokyklų veiklos tobulinimo sistemą, rengiant mokymo programas, koordinavo ugdymo turinio kūrimą ir atnaujinimą. Pastaruoju metu dirbo Švietimo ir mokslo ministerijos Ugdymo plėtotės centro direktoriaus pavaduotoju. 2006–2015 m. ėjo Švietimo ir mokslo ministerijos Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) direktoriaus pareigas. 2001–2002 m. Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje buvo Kultūros, švietimo ir sporto departamento direktorius.

G. Kazakevičius 1986 m. Vilniaus pedagoginiame institute įgijo istorijos ir visuomenės mokslo mokytojo kvalifikaciją. 1986–1990 m. dirbo istorijos mokytoju Radviliškio r. Tyrulių vidurinėje mokykloje, nuo 1990 m. – Pakruojo r. Žeimelio vidurinėje mokykloje. 1991–2002 m. buvo šios mokyklos direktorius. 2003–2012 m. G. Kazakevičius yra parengęs 8 mokymų programas. Vienas ir su bendraautoriais sudarė ir išleido per dešimt knygų, parašė kelias dešimtis straipsnių. 2014 m. baigė projekto „Lyderių laikas“ švietimo konsultantų rengimo programą.

Kvietimas teikti paraiškas. Siekiant, kad mokslo idėjos virstų produktais, universitetuose ir mokslo institutuose stiprinamos žinių ir technologijų perdavimo funkcijos. Mokslo ir studijų institucijų inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklai skatinti 2014–2021 m. finansavimo etapu numatoma skirti 14,5 mln. eurų ES investicijų. Skelbiamas kvietimas teikti paraiškas mokslo ir studijų institucijose veikiančių inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos

skatinimui. Numatoma finansuoti mokslo ir verslo bendradarbiavimą skatinančių padalinių veiklą, tarpininkavimą tarp mokslo idėjų ir sėkmingo jų realizavimo rinkoje. Mokslo ir studijų institucijoms kviečiamos teikti paraiškas finansavimui iki 2017 m. gegužės 8 d. Daugiau informacijos apie kvietimą galima rasti čia:

http://www.esinvesticijos.lt/lt/paskelbti_kvietimai/kvietimas-teikti-paraiskas-finansuoti-projektus-pagal-priemone-nr-01-2-2-cpya-k-703-kompetencijos-centru-ir-inovaciju-ir-technologiju-perdavimo-centru-veiklos-skatinimas

Diskutuota apie profesijos mokytojų rengimą ir profesinį tobulėjimą. Kovo 28 d. Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos sektoriniame praktinio mokymo centre vyko konferencija „Profesijos mokytojų rengimo ir profesinio tobulėjimo aktualijos“. Konferencijos dalyvius pasveikino švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė. Konferencijoje pristatyti pagrindiniai lūkesčiai ir sprendimai, rengiant profesijos mokytojus ir jų sėkmės istorijos. Dalyviai aptarė galimybes kurti lanksčias pedagoginio išsilavinimo įgijimo formas, derinant tai su dalykiniu rengimu, ir užtikrinti, kad sektoriniai profesijos mokytojų kompetencijų tobulinimo ir mokinių kompetencijų vertinimo centrai. Įvertintas mokyklų vadovų vaidmuo, kad profesijos mokytojai nuolat keltų savo kvalifikaciją, o profesiją įgiję absolventai sėkmingai įsiliėtų darbo rinką. Šiuo metu diskutuojama apie profesijos pedagogų rengimo Lietuvoje institucijų tinklo sukūrimą, atnaujinama pedagogų atestacijos ir kvalifikacijos tobulinimo sistema. Lietuvoje veikia 74 valstybinės ir 3 nevalstybinės profesinio mokymo įstaigos.

Jose mokosi beveik 50 tūkst. mokinių.

Švietimo paroda. Balandžio 12–13 d. Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinėje mokykloje (Radvilų g. 6, Radviliškis) vyks švietimo paroda „Sužinokime. Tobulėkime. Veikime“. Parodą organizuoja Švietimo ir mokslo ministerija ir Ugdymo plėtotės centras, bendradarbiaudami su šio rajono savivaldybe, Švietimo ir sporto paslaugų centru ir Vinco Kudirkos pagrindine mokykla. Lankytojų laukia daugiau kaip 70 renginių. Mokytojai ves praktinius seminarus kolegoms, pavyzdžiui, „Kaip išmanieji įrenginiai gali padėti organizuoti mokymosi bendradarbiaujant veiklą?“, „Kaip pamoką paversti pasaka, motyvuojančia sėkmei?“, „Individualios mokinių pažangos stebėsenos sistema“ ir kt., dalinsis įžvalgomis, remdamsi savo darbo patirtimi.

Parodos lankytojai galės susipažinti su „Baltų lankų“ vadovėliais, išbandyti „Gudragalvio“, „Labochemos LT“, Lietuvos šachmatų mokyklos, „Mokslo technologijų“ ir kitų bendrovių siūlomas mokymo priemones, įrangą, pabendrauti su jų atstovais. Parodoje veiks ir neformaliojo švietimo bei kultūros įstaigų standai. Parodos lankymas – nemokamas, į renginius užsiregistruoti iš anksto nereikia. Pažymos dėl dalyvavimo parodoje bus išduodamos tiems lankytojams, kurie turi vartotojo paskyrą informacinėje sistemoje „Ugdymo sodas“. Parodos programa: <https://regionine.ugdome.lt/>.

Mokslo metų ilginimas. Švietimo ir mokslo ministerija nuo ateinančių mokslo metų siūlo pridėti 10–15 dienų. Svarstomi keli variantai: ilgiau mokytis birželį, mokslo metus pradėti rugpjūtį ar leisti rinktis mokyklai, kada jai pradėti ir kada baigti mokslo metus pagal nustatytą mokslo dienų skaičių.

„Pagrindinė švietimo kryptis – užtikrinti kokybę. Dabar Lietuvos mokinių pasiekimai prastėja, atsilieka nuo kitų šalių, daug praleidžiama pamokų, ugdymo turinys sudėtingas, o jį išdėstant per gana trumpus mokslo metus, mokiniai patiria nemažą įtampą“, – sakė ministrė Jurgita Petrauskienė.

Lietuvoje mokslo metai yra vieni trumpiausių Europoje – 34 savaitės. Kitose šalyse mokslo metais trunka 37–40 savaitių. 2007 m. Lietuvoje mokiniai mokėsi 39 savaites, bet po to mokslo metai nuolat trumpėjo. Lietuvoje mokymuisi mokykloje skiriamos 737 valandos. Lyginant Europos šalis, už Lietuvą mažiau valandų yra tik Kroatijoje. Palyginti: Danijoje – 1200, Estijoje – 823, Suomijoje – 844 valandos.

Lietuvos moksleivių sąjungos prezidentė Dovilė Bikelytė pabrėžė, kad „džiaugsmą kelia namų darbų sumažinimas, tačiau pailginimas 2 savaitėmis problemų neišspręs, jeigu nebus atnaujinamos ugdymo programos ir metodai“. Tėvų forumo vadovo Audriaus Murausko nuomone, ilginimas nėra nei gerai, nei blogai. „Dėkoju Švietimo ir mokslo ministerijai už pradėtą socialinį dialogą, – sakė A. Murauskas. – Kartu veikdami galime daugiau pasiekti. Dabartinė mūsų rakštis – pasenusios ugdymo programos. Reikėtų ugdymo turinį mažinti bent 50 proc., nes vaikai negeba išmokyti, o tik „išseina“ medžiagą.“ Tėvų forumo vadovas pabrėžė, kad reikėtų labiau lavinti socialinį ir emocinį mokinių intelektą, dėstomus dalykus priartinti prie gyvenimo, o individualizuotas ugdymas turėtų tapti mokyklos būtinybe. Konsultacijos dėl mokslo metų trukmės kovo ir balandžio mėnesiais bus surengtos visuose regionuose. *Parengta pagal Švietimo ir mokslo ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus* ■

REFORMŲ LABIRINTUOSE: 20 metų vykusi kova už Lietuvos mokslą ir studijas buvo pralaimėta

Prof. habil. dr. Bronius Kaulakys

Pasak neseniai darbą pradėjusios švietimo ir mokslo ministrės Jurgitės Petrauskienės, „Lietuvoje per pastaruosius penkerius metus studentų skaičius sumažėjo 32 proc., akademinio personalo išaugo 4 proc., o valdžios išlaidos aukštajam mokslui išaugo 33 procentais. Tai rodo, kad sistema neveikia efektyviai“. (Cituoju iš: <http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/mosta-lietuvai-uztektu-trijupenkiu-universitetu.d?id=72537170>)

KTU rektorius prof. Petras Baršauskas, duodamas interviu „Lietuvos rytui“ („Rektorių vienybė byra“), į žurnalistų klausimą „Ar iš tiesų siekiate atsirėžti sau daugiau finansų silpnųjų universitetų sąskaita?“ atsakė: „Čia irgi yra dalis tiesos.“ Jis pripažįsta, kad jo iniciatyvas kurti vadinamąją UPK (Universitetų pažangos konferenciją) neigiamai vertina net Lietuvos universitetų rektorių konferencija. Jos prezidentas Vytauto Didžiojo universiteto rektorius Juozas Augutis pareiškė, kad aukštosios mokyklos turėtų būti vieningos ir konkuruoti idėjomis. Iš tikrųjų penki didieji universitetai paima 75 proc. visų biudžeto lėšų. 2016 m. jie surinko 85 proc. visų bakalaurų krepšelių.

Per pirmąjį nepriklausomybės dešimtmetį mokslo ir studijų reformose, sprendžiant išskylančias problemas, rengiant ir teikiant teisės aktų projektus, aktyviai dalyvavo pilietinė mokslininkų bendruomenė ir jų organizacijos: Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos mokslininkų sąjunga, Universitetų rektorių konferencija, Mokslo institutų direktorių konferencija, Lietuvos mokslo ir studijų institucijų senatų (tarybų) pirmininkų konferencija. Vykę gyvos diskusijos ne tik mokslininkų, bet ir plačiajai visuomenei skirtoje spaudoje. Buvo organizuojamos mokslininkų ir dėstytojų konferencijos, suvažiavimai, susirinkimai, įvairūs forumai, kuriuose aktyviai dalyvavo pilietiškai nusiteikusi visuomenė, politikai ir valdininkai.

Ypatinę vaidmenį vaidino Lietuvos

mokslo taryba (LMT), kurią tuo metu sudarė didžioji dalis mokslininkų rinktų ir dalis Seimo skiriamų narių. Didžiulis nuopelnas, kuriant tokią LMT ir suteikiant jai didelius įgaliojimus, priklauso JAV gyvenusiam iškiliam lietuvių mokslininkui prof. Algirdui Avižieniui, LMT narių išrinktiems LMT pirmininkams – prof. Leonui Kadžiuliui ir prof. Kęstučiui Makariūnui. Lietuvos mokslo taryboje vyravo valstybiškas nusiteikimas, buvo rūpinamasi visų krypčių mokslais ir studijomis, kompetencijos išsaugojimu ir stiprinimu įvairiose moksluose. Paprastai LMT posėdžiai vykdavo kas antrą savaitę ir trukdavo visą dieną: iki pietų posėdžiaudavo LMT komisijos, o po pietų vykdavo plenariniai posėdžiai, kuriuose svečių teisėmis dalyvaudavo Seimo, Vyriausybės atstovai, ministrai, mokslininkų organizacijų vadovai, visi suinteresuoti ir besidominantys svarstomais klausimais.

Lietuvos mokslo tarybai, kurią sudarė neabejingas šalies raidai Lietuvos mokslo elitas, prisistatydavo ir dalyvaudavo jos posėdžiuose švietimo ir mokslo ministrai bei viceministrai, Seimo atitinkamų komitetų pirmininkai, kiti politikai ir valdininkai. LMT rengė ir svarstė teisės aktų projektus, vykdė ekspertizes ir mokslininkų atrankas stipendijoms.

Nieko panašaus palaipsniui nebeliko po 2008 m. įvykdyto LMT reformavimo. Jeigu 2003–2007 m. LMT dar rengė tam tikras studijas, kurios, deja, po to atgulė į gilius stalčius, tai vėliau Lietuvos mokslo taryba tapo tik biurokratine mokėjimo agentūra. LMT nebedalyvavo net 2007–2009 m. vykdytos garsiosios mokslo ir studijų reformos bei naujojo Mokslo ir studijų įstatymo svarstymuose. Įsivyravo trumparegiška, savanaudiška, propagandinė retorika.

Visus 25 metus vyko ir iki šiol tebevyksta nesibaigiančios mokslo ir studijų „reformos“. Po diskusijos, ėjusios per penkis „Mokslo Lietuvos“ laikraščio numerius, padaryta kategoriška išvada: „Tvarką padarys valdininkai. Štai ir visa išmintis.“ (prof. A. Janulaitis, „Mokslo Lietuva“, 1999 m. Nr. 16). Valdininkai tvarką daro iki šiol, **iki nebeįvelgiamo minimumo sumažinę mokslo ir studijų institucijų bei visų mokslininkų įtaką ne tik tvarkant mokslo reikalus, bet ir visoje valstybėje.** „Minkštųjų galių“ volas pervaziavo Lietuvos mokslą ir studijas, mokslininkų ir dėstytojų pilietinę bendruomenę. Jai atsitiesti prireiks ne vieno dešimtmečio.

Nuolatinių reformų chaotiškumą rodo ir tai, kai 2000 m. priimtame Aukštojo mokslo įstatyme iš buvusių 68 straipsnių 2001–2006 m. per 6 kartus buvo pakeista 111 straipsnių.

Pasikeitė apie 10 studijų finansavimo sistemų. Iki 1995 m. beveik nebuvo studijuojančiųjų savo lėšomis, vėliau atsirado mokantys už studijas universitetų nustatyta kaina. Nuo 2000 m. tai buvo reglamentuota įstatymu. 2000 m. gruodžio 7 d. Seimas priėmė Mokslo ir švietimo ilgalaikio finansavimo įstatymą, pagal kurį nuo 2004 m. buvo garantuota mokslui ir studijoms iš biudžeto ne mažiau kaip 2 proc. BVP, o 2001 m. gruodžio 21 d. Aukštojo mokslo įstatymo pataisa uždraudė priimti į universitetus norinčius studijuoti savo lėšomis.

Nevykdamas finansavimo įstatymo, nuo 2003 m. vėl buvo leista priimti ir į pirmosios pakopos studijas mokančius visą studijų kainą. Dalis studentų nemokėjo nieko (jų dalis dar gavo stipendijas), dalis mokėjo registracijos mokesť, o likusieji – visą studijų kainą. Nepaisant to, dominavo propaganda, kad jokia mokslo ir studijų reforma iš viso neįvyksta. Todėl 2008 m. G. Kirkilo vadovaujama Vyriausybė patvirtino mokslo ir studijų sistemos pertvarkos planą, kurį 2009–2010 m. įgyvendino A. Kubiliaus vadovaujama Vyriausybė ir tuometinis švietimo ministras G. Steponavičius. Sujungus mokslo institutus į centrus arba prijungus prie universitetų, liko 14 universitetų ir 13 valstybės mokslo institutų. Tik Konstitucinis Teismas apgynė bent dalinę universitetų autonomiją. 2013 m. prezidentas V. Adamkus pareiškė, kad „tikisi sulaukti meto, kada Lietuva pajudės aukštojo mokslo reformos link“.

Į valstybės finansuojamas vietas universitetuose gali įstoti tik apie 15 proc. tos amžiaus grupės jaunuolių, dar kita tiek – į kolegijas. Likusieji, norėdami įgyti aukštąjį išsilavinimą, priversti emigruoti arba mokėti už studijas visą kainą. Universitetus nuo visiško skurdo gelbsti mokantys už studijas dirbantys studentai ir jų tėvai, kurių atlyginimai, beje, yra vieni iš žemiausių ES.

Kadangi Lietuvos verslas mokslinių tyrimų beveik nevykdo ir jų beveik neužsako, iš biudžeto visi universitetai moksliniams tyrimams gauna mažiau kaip 0,1 proc. nuo BVP. Studentų įmokų moksliniams tyrimams skirti negalima. Kaip po daugiametio universitetų veiklos analizavimo pastebėjo žurnalas „Veidas“ (2013-08-26), universitetai tampa tik studentus rengiančiomis mokyklomis. Dauguma universitetų moksliniams tyrimams gauna mažiau nei 1 mln. eurų per metus.

Statistika apskaičiuoja, kad visi universitetų dėstytojai dirba mokslinį darbą, ir viso darbo ekvivalentu tyrėjų universitetuose skaičiuojama apie 4 kartus daugiau nei mokslo institutuose, bet pagal mokslo verti-

nimo rezultatus universitetams skiriama tik 2 kartus daugiau biudžeto asignavimų negu institutams. Tai rodo, kad ši statistika yra gerokai „pagražinta“. Realiai, ypač atsižvelgiant į tyrėjų amžių ir profesionalių tyrėjų skaičių, dabartinis MTEP potencialas yra apytiksliai 1965 m. lygmenis.

Per visą nepriklausomybės laiką net nebuvo bandoma įgyvendinti kokį nors iškilmingai priimtą nacionalinį susitarimą ar memorandumą, ES rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos strategijas, studijų rekomendacijas. Pagal 1 mln. gyventojų tenkantį mokslinių publikacijų skaičių ir jų kokybę mes atsiliekame nuo Estijos 2 kartus, nuo Slovėnijos ir Suomijos – 3, nuo Danijos – 4–5 kartus. Per paskutinius 10 metų Lietuvos tyrėjai, skaičiuojant vienam milijonui gyventojų, publikavo 10 kartų mažiau mokslinių straipsnių negu Estijos mokslininkai prestižiniuose „Nature Publishing Group“ moksliniuose žurnaluose ir nepateko tarp 100 šios leidyklos sudaryto Global Top valstybių (Estija pasaulyje – 40-ta).

Nepaisant to, Lietuvos verslo elitas įsitikinęs ir nuolat tvirtina, kad ir tiek mokslinių darbų Lietuvai – per daug. Vyrauja nei objektyvios situacijos, nei statistikos duomenų analize neparemta, iš nuogirdų susikurta ir paviršutiniška retorika išreikšta nuomonė apie didžiulį, bet ne tą ir ne taip dirbantį Lietuvos mokslo potencialą. Kalbama, kad ir su labai mažu finansavimu galima aukšta studijų kokybė, dideli mokslo pasiekimai ir reikšminga mokslininkų parama verslui. Tai, ko nepademstravo nė viena šalis.

Universitetai ir mokslo institutai kuria valstybę, ruošia jos elitą. Be elito – nėra mokslo, studijų ir švietimo. Be gerų mokslo, studijų ir švietimo rezultatų nebus ir elito. Dabar jau suvokėme, kad didžiausia mūsų valstybės raidos ir tolesnio modernizavimosi kliūtis šiandien yra atsilikęs ir korumpuotas šalies elitas, tęsiantis Rytų bizantiškosios imperijos ryšių, suktumo, prisitaikėliškumo, netiesos sakymo, „veikimo po kilimu“ taktiką. Ratas užsidarė. Dabar jau atvirai pripažįstama, kad, išlikusius tyrėjus suvairius į vadinamuosius mokslo ir verslo slėnius, po 2020 m. nebebus lėšų netgi pastatams ir įrangai išlaikyti. Todėl mokslo institutai bus toliau naikinami. Pradžioje mažės profesionalių tyrėjų skaičius, o katastrofiškai mažėjant gimstamumui ir studijų finansavimui – bus mažinamas ir dėstytojų skaičius. Neišvengiamai didės atsilikimas nuo kitų valstybių. Mokslo ir studijų finansavimas – tragiškai mažas ir niekas nesirūpina jo didinimu. Todėl universitetai ir bando vienas iš kito atiminėti skatikus. ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIME – APIE MOKSLĄ IR STUDIJAS

PRITARTA VYTAUTO DIDŽIOJO IR LIETUVOS EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETŲ INTEGRACIJAI

Kovo 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo švietimo ir mokslo komitetas pritarė nutarimo projektui, kuriuo Seimas paremtų Vytauto Didžiojo ir Lietuvos edukologijos universitetų integraciją. Šių universitetų integracijos projektas, sprendžiant aktualius švietimo sistemos klausimus, buvo pradėtas

vystyti prieš 2 metus. Šių metų vasario 6 d. pasirašyta universitetų integracijos sutartis. „Šia sutartimi universitetai įsipareigoja stiprinti kokybę, telkti mokslo ir studijų potencialą, didinti tarptautinį konkurencingumą, konsoliduoti žmogiškuosius, infrastruktūrinius ir finansinius įstaigų išteklius. Jungimosi projektas

yra įtrauktas ir į VDU siūlymą LR Vyriausybės sudarytai darbo grupei dėl mokslo ir studijų institucijų tinklo pertvarkos. Jungimuisi nėra prašoma valstybės biudžeto lėšų. Po vienerių ar dvejų metų nuo susijungimo pradžios numatomi sutaupymai leis investuoti į naujas plėtros priemones mokslo ir studijų kokybei

gerinti“, – teigiama pranešime.

Pirmą kartą universitetų jungimosi planas LR Seimo švietimo ir mokslo komitetui buvo pristatytas dar prieš metus. Tuomet darbo grupė buvo įpareigota parengti išsamesnį planą. *Parengta pagal LRS 2017 m. kovo 29 d. pranešimą* ■

SIŪLOME ĮSTATYMŲ PAKEITIMUS

PASIŪLYMAI DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLININKŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ LAIKINOJO ĮSTATYMO NR. 1-732 3 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (Nr. XIIP-3257)

3 straipsnis. 2 dalis

Pasiūlymas:

Pakeisti 3 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. turi ne mažesnę kaip 10 metų daktaro ar habilituoto daktaro stažą.“

(Išbraukiama likusi šio straipsnio šios dalies pastraipa: „Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims mokslininkų valstybinė pensija neskiriama, o paskirtoji nemokama tol, kol jie turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos pensijų socialinio draudimo įmokos, arba jei jie gauna ligos (įskaitant ir darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros, profesinės reabilitacijos ar nedarbo socialinio draudimo išmokas. Apie draudžiamųjų pajamų turėjimą mokslininkų valstybinių pensijų gavėjai privalo pranešti pensijų jiems mokančiai institucijai per 10 dienų nuo šių pajamų atsiradimo dienos. Jeigu apie šias pajamas laiku nepranešama ir dėl to permokama pensija, permokėtos pensijos dydis išieškomas iš pensijos gavėjo, neapribojant

kokių nors terminu, Socialinio draudimo pensijų įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.“)

Argumentai

Mokslininkų valstybinė pensija yra jų uždirbtos pensijos dalis, kurios įvedimą 1994 m. lėmė tai, kad mokslininkai už savo reikšmingą darbą sovietmečiu gaudavo neadekvačiai mažą atlyginimą. Tačiau mokslininkų, dirbančių mokslo institute ir universitetuose, atlyginimas, lyginant jį su kitų kategorijų darbuotojų atlyginimu, iki šiol tebėra labai mažas ir neproporcingas tiek jų atliekamo darbo visuomeninei reikšmei, tiek šį darbą dirbančių kvalifikacijai, reikalaujančiai didelių nuolatinių finansinių, laiko ir kitų sąnaudų. Mokslininkų valstybinių pensijų mokėjimo nutraukimas asmenims, sudariusiems darbinis santykius arba gaunantiems ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros, profesinės reabilitacijos ar nedarbo socialinio draudimo išmokas, ne tik prieštarauja socialinio teisingumo prin-

cipui, bet ir neleidžia efektyviau išnaudoti mokslininkų, sulaukusių pensinio amžiaus, intelektualinio potencialo. Neadekvačiai mažas mokslininkų atlyginimas neskatina gambiausių jaunų žmonių pasirinkti mokslininko kelią, o mokslininkų pensijos mokėjimo nutraukimas dar labiau sumažina dirbančių pensinio amžiaus mokslininkų motyvaciją būti mokslo darbuotoju.

5 straipsnis

Pasiūlymas:

papildyti 5 straipsnį 2 dalimi:

„Už kiekvienus visus daktaro stažo metus kiekvieną mėnesį mokama 10 procentų to mėnesio valstybinių pensijų bazės. Už kiekvienus visus habilituoto daktaro stažo metus kiekvieną mėnesį papildomai mokama 5 procentai to mėnesio valstybinių pensijų bazės. Atsižvelgiant į minimalaus, vidutinio šalies gyventojų atlyginimo ir pensijų augimą, kasmet indeksuoti mokslininkų valstybines pensijas.“

Argumentai

Aukštųjų mokyklų ir kitų mokslo įstaigų darbuotojų atlyginimai iki šiol yra neproporcingai maži, todėl jų pensijos apskritai yra vienos mažiausių šalyje. Mokslininkų pensija, nors ją gauna toli gražu ne visi mokslo sektoriuje dirbantys darbuotojai, iš dalies pagerina padėtį. Tačiau, augant šalies gyventojų atlyginimams ir jų pensijų lygiui apskritai, mokslininkų pensijos, kurios yra jų uždirbtos pensijos dalis, nėra indeksuojamos, todėl kasmet santykinai mažėja. Tai prieštarauja socialinio teisingumo principui ir Vyriausybės socialinės politikos nuostatom.

Pasiūlymus parengė doc. dr. Romualdas Povilaitis, ASU darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, LAMPSS tarybos narys, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkas, Etninės kultūros globos tarybos prie LRS narys, Lietuvių etninės kultūros draugijos Kauno teritorinio padalinio pirmininkas ■

Svarstomi Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimai dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų darbuotojų darbo apmokėjimo

Kovo 29 d. Švietimo ir mokslo komitetas svarstė ir pritarė Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. XII-2534 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4740 antrajam variantui. Šio įstatymo projekto rengimą paskatinusi priežastis yra priimtas ir 2017 m. sausio 2 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 68 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad iš Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos asmens teisės gauti teisingą apmokėjimą už darbą, 128 straipsnio 1 dalies nuostatos įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatyme nustatyti esmines asmenų, gaunančių atlyginimą iš valstybės (savivaldybės)

biudžeto lėšų, darbo apmokėjimo sąlygas, lemiančias jų darbo užmokestį. Įstatymo projektu valstybinių mokslinių tyrimų institutų vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo nuostatos perkeltos į Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymą.

Valstybiniai mokslinių tyrimų institutai yra įstaigos, kurių pagrindinė veikla – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra, todėl, nustatant veiklos

vertinimą ir darbo apmokėjimą, ypač svarbus yra mokslinės veiklos vertinimas. Atsižvelgiant į mokslo ir studijų institucijų ir jose dirbančių administracijos, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų veiklos specifiškumą, jiems turėtų būti taikoma kitokia darbo apmokėjimo tvarka, nei numatoma Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo projekte. *Parengta pagal LRS 2017 m. kovo 29 d. pranešimą* ■

Knygos apie Pranciškų Skoriną sutiktuvės Baltarusijoje

Kovo 28 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos darbuotojai – direktorius Sigitas Narbutas, direktoriaus pavaduotoja mokslui Rima Cicėnienė, mokslinė sekretorė Leokadija Kairelienė ir Retų spaudinių skyriaus vedėja Daiva Narbutienė – lankėsi Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinėje mokslinėje Jakubo Kolaso bibliotekoje, kur kartu su savo kolegomis baltarusiais pristatė knygą „Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai

Biblijai – 500“. Renginys sulaukė didžiulio susidomėjimo: erdvoje bibliotekos salėje pritrūko vietų atsisėsti. Dauguma klausytojų buvo Baltarusijos valstybinio universiteto studentai. Ši aplinkybė labai šviesiai nuteikia kiekvieną, linkintį gero kaimynų valstybei.

Knyga „Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai Biblijai – 500“ išėjo Vilniuje prieš pat šiuo metų knygų mugę ir buvo joje pristatyta gausiai susirinkusiems lankytojams. Tuomet apie ją pasakojo autoriai: Rima Cicėnienė,

Daiva Narbutienė, Aleksandras Gruša, Ilja Lemeškinas, Sergejus Temčinas ir Sigitas Narbutas. Buvo įvertinta Skorinos reikšmė Lietuvai ir nauji mokslininkų atradimai bei jų įžvalgos.

Minske susirinkusius baltarusius labai domino, ar esama kokių naujienų Skorinos gyvenimo ir veiklos tyrimuose, kokių pasiekimų sulaukta pastarųjų metų Lietuvos skorinistikoje, kas šiuo metu Lietuvoje tiria Skorinos palikimą. Renginiui vadovavo ir į

klausimus atsakė Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinės mokslinės Jakubo Kolaso bibliotekos direktorius A. Gruša bei jo kolegos iš Lietuvos. Baigiantis renginiui, jis pristatė ir iki šiol nematytą Skorinos be ūsų portretą. Paprašytas Iljos Lemeškino, jį kovo mėnesį sukūrė žinomas čekų knygų dailininkas Eugenijus Ivanovas. *Parengta pagal LMA Vrublevskių bibliotekos direktijos informaciją* ■

Vardinės stipendijos VGTU studentams

Jorūnė Juodžbalytė

VGTU Karjeros mugės uždarymo vakaro metu EIKA įmonių grupės generalinis direktorius Domas Dargis įteikė jau tradicinėmis tapusias stipendijas pažangiausiems VGTU Statybos fakulteto studentams ir doktorantams. Stipendijos teikiamos ketvirtus metus iš eilės nuo 2014 m. Tai viena iš EIKA talentų ugdymo strategijos priemonių. Šiais metais EIKA vardinės stipendijas po 350 eurų gavo šeši pirmos ir antros pakopos VGTU Statybos fakultetų studentai, o vienas doktorantas – 500 eurų stipendiją.

Studentai teikia paraiškas stipendijai gauti, kurias pagal iš anksto paskelbtus kriterijus vertina fakulteto sudaryta komisija. Svarbiausias kriterijus – pažangumas, tačiau įtakos turi ir kita akademinė veikla. Bendro vienerių metų stipendijų krepšelio vertė – 2600 eurų. Per ketverius metus skirta daugiau nei 10 tūkst. eurų. Iš viso per visą laikotarpį stipendijas gavo 20 studentų ir 4 doktorantai.

Pasak EIKA generalinio direktoriaus Domo Dargio, veikiame rinkoje, kur labai svarbu specifinės ir specializuotos techninės žinios, todėl labai aktualu, kad darbo rinką pasiektų aukščiausios kompetencijos statybų vadovai, architektai, inžinieriai ar nekilnojamojo turto vadybos specialistai. „Mūsų teikiamos stipendijos tai tik nedidelė, tačiau

VGTU studentai, gavę EIKA stipendijas

labai svarbi paskata geriausiems studentams siekti žinių ir ruošti darbo rinkai,“ – teigia D. Dargis.

„Verslo iniciatyva skatinti mūsų studentus vardinėmis stipendijomis – labai svarbi. Gavę pripažinimą iš EIKA, mūsų pažangiausi studentai jaučiasi vertinami ne tik universitete, bet ir už jo ribų. EIKA skirtos stipendijos nukreiptos labai tikslingai

į statybos fakultetą, kuriame ruošiami įmonei reikalingi statybos inžinerijos, statybų technologijų ir nekilnojamojo turto plėtros specialistai. Žinome, kad nemažai statybos fakulteto absolventų sėkmingai dirba minėtoje įmonėje,“ – teigia VGTU Statybos fakulteto dekanas Algirdas Juozapaitis.

EIKA dar 2012 m. įsteigė „EIKA akademiją“, kurioje studentai gali dirbti ir prak-

tikuotis lanksčiu grafiku. Jie gauna sutartą atlygį ir praktinių gebėjimų. Per 5 metus programoje dalyvavo 23 žmonės, tarp kurių nemažai buvo EIKA stipendininkų. „Studentams visada primename, kad statybų sektoriuje tik teorinės žinios be praktikos yra mažai vertos. Esame organizacija, kuri studentų praktikai, pasirengimui dirbti realiuose statybos valdymo projektuose skiria ypatingą dėmesį. Suteikdami studentams galimybę praktikuotis, siekiame, kad rinkoje dirbtų puikūs specialistai, jie norėtų likti ar grįžti į Lietuvą, kartu ugdome sau darbuotojus,“ – praktikos svarbą atskleidžia D. Dargis. Šiuo metu UAB „EIKA“ dirba trys „EIKA akademikai“ ir vienas stažuotojas iš „Global Lithuanian Leaders“ (GLL) programos „Talentai Lietuvai“. Šioje programoje EIKA dalyvauja jau antrus metus.

1992 m. įkurta bendrovė EIKA yra viena didžiausių nekilnojamojo turto plėtros ir statybos įmonių grupių Lietuvoje, sėkmingai plėtojanti gyvenamųjų, komercinių, visuomeninių ir kitos paskirties pastatų projektus, kuriant naują gyvenimo ir darbo kokybę. Įmonė jau pastatė beveik 4000 butų ir 320 tūkst. kvadratinį metrų ploto pastatų. EIKA daug kartų apdovanota kaip geriausia nekilnojamojo turto plėtotėja Lietuvoje. Geriausiai Lietuvoje pripažinti ir įmonės projektai „Santariškių namai“ bei „Eika namai“ Pilaitėje. *Autorė yra EIKA bendrovės Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus vadovė* ■

MOKSLO NAUJIENOS

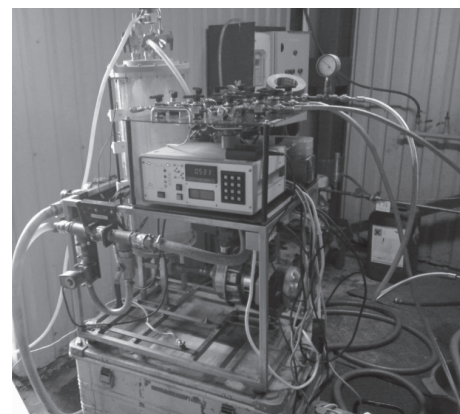
Lietuvos gelmių požeminis vanduo – seniausias pasaulyje

Pirmą kartą Baltijos arteziniame baseine, tiriant giliai slūgsančių geologinių sluoksnių požeminio vandens amžių, Vilniaus universiteto ir užsienio mokslininkai atliko vandenyje ištirpusių retųjų dujų helio, neono, argono, kriptono ksenonoradioizotopinės sudėties tyrimus, taikydami itin jautrią lazerinę magnetinę optinę gaudyklę. Nustatyta, kad 0,5–1,1 km gylyje požeminio vandens amžius kinta nuo 0,319 iki 1,157 mln. metų. Žemiau nei 2 km gylio Lietuvos pajūryje požeminio vandens amžius viršija 1,3 mln. metų ribą. Toks senas vanduo pasaulyje aptiktas pirmą kartą. Iki šiol seniausias 1 mln. metų amžiaus požeminis vanduo atrastas Nubijos vandeninyje slūksnyje Egipte ir 834 tūkst. metų senumo Guarani slūksniuose Brazilijoje.

Inertinės dujos iš požeminio vandens gręžinių išgautos 2012–2013 m. Mėginiai

paimti iš septynių giliųjų gręžinių – dviejų Estijoje, tiek pat Latvijoje ir trijų Lietuvoje. Tyrimus atliko žinomi lazerinės fizikos, hidrochemijos ir izotopų geochemijos mokslų šakų specialistai: prof. Werner Aeschbach-Hertig (Heidelbergo universitetas, Vokietija), prof. Roland Purtschert (Berno universitetas, Šveicarija), prof. Zheng-Tian Lu (Argonnes Nacionalinės Laboratorijos Fizikos skyrius, JAV), prof. emeritas Rein Vaikmäe (Talino technologijos universitetas, Estija) ir VU Chemijos ir geomokslų fakulteto prof. Robertas Mokrikas.

Šiuo metu nėra galimybės nustatyti tikrąjį vandens amžių didesniame gylyje nei 2 km, nes dabartiniai fizikiniai radioizotopiniai tyrimų metodai nepajėgūs to padaryti. Tik naujos technologijos proveržis, kuriant branduolinės fizikos metodus, leis ateityje išspręsti šią problemą. Tyrimai bus tęsia-

Įnertinių dujų mėginių surinkimas, degazuojant požeminį vandenį pro specialųjį membranınį ekstraktorių iš giluminio UAB „Geoterma“ cirkuliacinio gręžinio Klaipėdoje. 2013 m. J. Ivask nuotr.

mi vykdant projektą „Integrated Studies of Crustal Permeability Based on Environmental Isotopes, Noble Gases Data and Shallow-Deep Groundwater Mass-Transport Modeling in the Surrounding Area of Ignalina Nuclear Power Plant“ (2016–2019 m., Nr. 20467/R0). Jį koordinuoja Vienoje esanti Tarptautinė atominės energetikos agentūra. VU Chemijos ir geomokslų fakulteto hidrogeochemijos laboratorijoje bus atliekami požeminio vandens cheminės sudėties jonų chromatografijos ir spektrometrijos, cheminės termodinamikos ir filtracijos modeliniai tyrimai. Taip pat planuojama tęsti požeminio vandens datavimus, bendradarbiaujant su Hefėjaus mokslų ir technologijos universiteto (Kinija) radiokriptono laboratorija. Straipsnis apie tyrimą ir jo rezultatus išspausdintas prestižiniame žurnale „Geochimica et Cosmochimica Acta“ (IF – 4,5). ■

VU matematikai prisidėjo kuriant visos Europos įmonėms naudingą įrankį

Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakultetas dalyvauja projekte „SESAME Net“, kuris skatina naudoti superkompiuterių technologijas mažose ir vidutinio dydžio įmonėse. VU matematikai su kitais projekto dalyviais sukūrė įrankį HPC4SME, skirtą įvertinti, kokios yra minėtų įmonių galimybės ir poreikiai naudoti superkompiuterio išteklius savo veiklai tobulinti. Daugelis įmonių neįvertina galimybių padidinti pelną ir veiklos efekty-

vumą naudojant naujausias technologijas. Viena priežasčių ta, kad tai ilgai užtrunka ir yra sudėtinga.

Vykdamas projektą „SESAME Net“, sukurtas įrankis šį procesą padarė lengvai prieinamą internetu visoms Europos įmonėms. Pradinę metodikos koncepciją sukūrė Slovakijos įmonė „Arctur“, vėliau kartu su kitais projekto partneriais šis įrankis buvo tobulinamas ir pritaikomas kuo daugiau Europos įmonių. Jis padės superkompiuterių

centrams ir valstybinėms organizacijoms įvertinti mažų ir vidutinių įmonių potencialą, skatinti jas naudotis inovatyviais debesų kompiuterijos ir superkompiuterio sprendimais savo veikloje. Vertinimo proceso rezultatas yra automatiškai generuojama ataskaita, kurioje pateikiamos mažų ir vidutinių įmonių naudojimosi naujausiomis technologijomis stiprybės ir trūkumai, rekomendacijos.

Norint sužinoti, ar organizacija gali

efektyviai pasinaudoti superkompiuterio ir debesų kompiuterijos paslaugomis, reikia registruotis (registracija – anglų kalba), užpildyti formą ir pasirinkti centrą, kuris padės vertinimo procese, ir užpildyti klausimyną (iškilus klausimams, galima sulaukti pagalbos tiesiogiai internetu ar susisiekus su superkompiuterių centru). Įmonės gali bendradarbiauti su ekspertais iš pasirinktų superkompiuterių centrų, konsultuotis, dalyvauti mokymuose ir kt. ■

Verslo projektai Fizinių ir technologijos mokslų centre: pirmieji metai Saulėtekio slėnyje

Prof. habil. dr. Gintaras Valušis. FTMC nuotr.

Mokslo ir verslo bendradarbiavimas Lietuvoje vis stiprėja. Vien Fizinių ir technologijos mokslų centre per praėjusius metus įvykdyti 6 mln. eurų vertės užsakomieji darbai. Daugiau kaip 50 Lietuvos ir užsienio šalių įmonių kreipėsi į didžiausią šalies mokslinių tyrimų įstaigą dėl taikomųjų projektų. Tai išties sėkmingas rezultatas, atsižvelgiant į tai, kad praėję metai buvo susiję su didelėmis permainomis: lygiai prieš metus, 2016 m. kovo mėnesį, FTMC persikėlė į modernias patalpas Saulėtekio slėnyje ir dalis tyrimams naudojamos aparatūros kurį laiką visai neveikė.

„Nuosekliai plėtojame integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų arba Slėnių idėjas, orientuodamiesi ne tik į mokslo ir technologinės infrastruktūros atnaujinimą, bet į taikomojo mokslo bei inovacijų vystymą. Kaip rodo patirtis, tai jau duoda rezultatų, todėl ir toliau sieksime išsaugoti ir stiprinti

ryšį su aukštą pridėdamąją vertę kuriančia pramone. Koncentruosimės į kompleksinius sprendimus mokslo, inovacijų ir modernios pramonės segmentuose ir sieksime, kad aukštųjų technologijų pramonės indėlis į šalies bendrąjį vidaus produktą būtų daug didesnis nei dabartinis, kuris yra kiek didesnis nei 1 procentas“, – planais dalinasi FTMC direktorius prof. habil. dr. Gintaras Valušis.

Centras iš Europos Sąjungos 7-osios bendrosios programos per visą laikotarpį laimėjo projektų už 4,6 mln. eurų. Tai sudaro

beveik ketvirtadalį (24 proc.) visų Lietuvos gautų šios srities projektų. Drauge įgyvendinti projektai ir su Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija (LINPRA). Centrai užsakyti teikia Lazerinių ir inžinerinių technologijų klasteris, kuris čia įgyvendino projektus už 0,5 mln. eurų.

„Inžinerinės pramonės įmonės siekia efektyvinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą versle pritaikant ar komercializuojant mokslinių tyrimų rezultatus. Tik taip galime skatinti pasaulinėse rinkose konkurencingų produktų ir technologijų kūrimą, gamybą ir inovacijų diegimą. Tai ypač svarbu ketvirtosios pramonės revoliucijos kontekste. Būtent šių tikslų siekti ir padeda sutelktos mokslininkų ir pramonės specialistų kompetencijos“, – teigia LINPRA direktorius Gintaras Vilda.

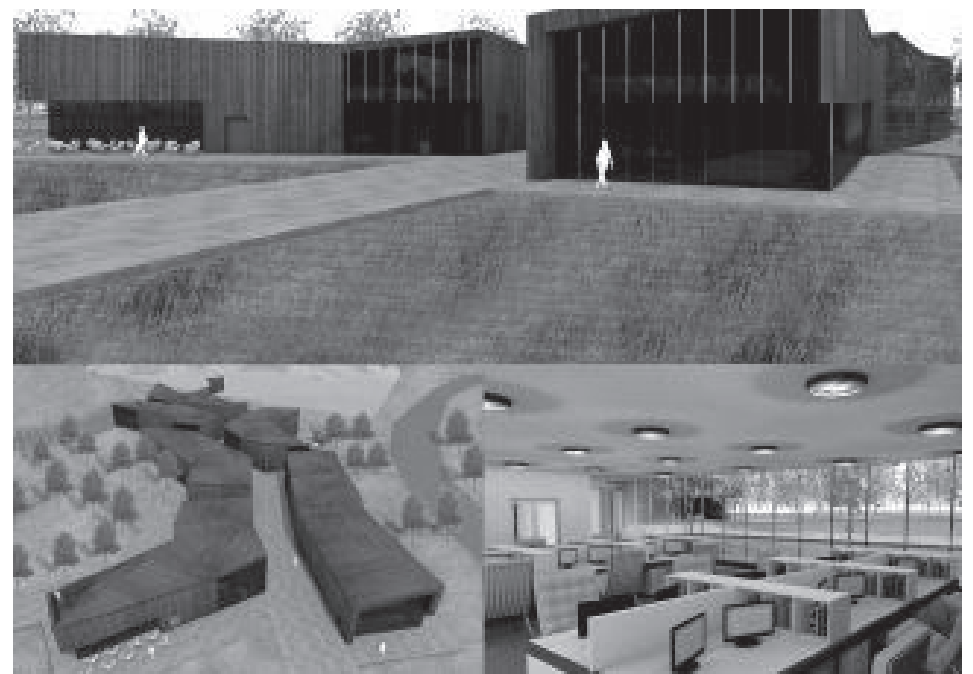
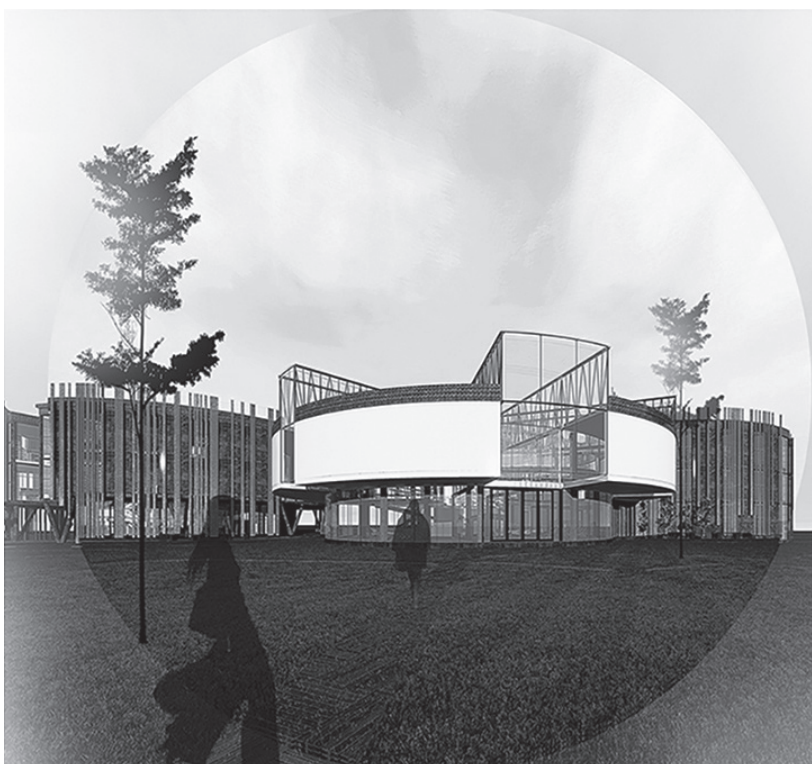
Praėjusiais metais FTMC mokslininkai gavo 2 tarptautinius ir 3 Lietuvos patentus, 179 moksliniai straipsniai buvo publikuoti aukštos kategorijos moksliniuose leidiniuose, parengtos 6 tarptautinių leidyklų monografijos. Atskirai įvertinti ir Centre dirbantys mokslininkai: FTMC Nanoinžinerijos skyriaus vadovas dr. Ramūnas Valiokas buvo nominuotas „Globalios Lietuvos“ apdovanojimui „Už į Lietuvą atvestas

inovacijas“, o dr. Rasuolė Lukošė ne tik laimėjo Europos Komisijos Marie Curie stipendiją 2 metų trukmės mokslinei veiklai Lietuvoje, bet ir buvo pripažinta viena iš pavyzdinių tyrėjų.

„Galime pasidžiaugti reikšmingai besiplečiančiu kokybiško mokslo segmentu, proveržiu medžiagų inžinerijoje ir jų apdorojime, sinergija tarp FTMC skyrių ir technologinės infrastruktūros kuriama pridėtinė vertė. Centras koordinuoja stambų tarptautinį 11 mln. eurų vertės projektą APPOLO, kurį vykdo 36 partneriai iš 10 šalių, sėkmingai plėtoja technologų bendradarbiavimą su Silicio slėnio kompanija „LAM Research Corporation“. FTMC Tekstilės institutas 2016 m. sudarė 4,4 mln. eurų vertės sutarčių ir vykdo svarbias inovacijas, skirtas šalies gynybai ir saugumui, tad turime kuo didžiuotis ir džiaugtis. Žinoma, labiausiai vertiname centre dirbančius žmones, dėl kurių visi sukurti projektai virsta tikrove“, – teigia Fizinių ir technologijos mokslų centro direktorius G. Valušis. Papildoma informacija: prof. habil. dr. Gintaras Valušis, Fizinių ir technologijos mokslų centro direktorius, tel. (8 686) 70 174, el. paštas gintaras.valusis@ftmc.lt ■

JAUNOJO TYRĖJO PUSLAPIS

Studentiška komplekso „Birštono vartai“ vizija

Studentiški „Birštono vartų“ projektai. KTU nuotr.

Džiauniau besilankantys Birštone pastebi didelį tuščią sklypą prie pat įvažiavimo į kurortą. Birštono savivaldybė nuolat ieško sprendimų, kurie leistų panaudoti šią erdvę miesto reikmėms. Viena pagrindinių idėjų – informacinių technologijų biurų kompleksu su apgyvendinimo paslaugomis statyba. Šiam statiniui planuojama suteikti simbolinį „Birštono vartų“ pavadinimą.

Jau ne vienerius metus Birštono savival-

dybė bendradarbiauja su Kauno technologijos universiteto Statybos ir architektūros fakultetu. Parengti „Birštono vartų“ idėja buvo pasiūlyta trečio kurso architektūrinio projektavimo modulio studentams. Galimybė pasidalinti savo idėjomis suteikta ir „Erasmus+“ programos dalyviams. Darbus peržiūrai pateikė daugiau nei 20 studentų.

Pasak architekto Vytauto Baltaus, ypač svarbu, kad studentai mokėtų kurti objektą realioje aplinkoje, gebėtų įsigilinti į konkre-

čią situaciją ir užduoties kontekstą. „Birštono vartų“ projektas leido ne tik pritaikyti turimas žinias praktikoje, bet ir skatino kūrybiškumą. „Projekte nebuvo daug apribojimų, todėl visi galėjo laisvai išreikšti savo idėjas“, – teigė architektas.

Studentus, kūrėjus „Birštono vartų“ projektą, konsultavo architektai G. Prikockis, D. Šarakauskas ir T. Žebrauskas. Po beveik keturis mėnesius trukusio darbo įvyko darbų peržiūra. Studentų idėjas vertino Birštono miesto vyriausiasis architektas M. Micha-

liunjo ir buvęs Kauno rajono vyr. architektas M. Torrau. Tikimasi, kad šios vizijos nepraslys pro potencialių investuotojų akis, o geriausia idėja bus įgyvendinta. Prieš kelerius metus studentai su kolegomis iš Vokietijos ir Suomijos dalyvavo tarptautinėse Baltijos jūros dirbtuvėse „Baltic Sea Workshop“, kurių metu pateikė pasiūlymus, kaip tvarkyti Nemuno pakrantę. Dar anksčiau magistrantūros studentai turėjo galimybę pasiūlyti, kaip atnaujinti apleistus Birštono pastatus. Parengta pagal KTU pranešimą ■

Lietuvių kalbos dienos. Lietuvių kalbos kultūros metai. Kam to reikia?

Laima Pečkuvienė

Ypatingas datas žyminčiu laiku – nuo Vasario 16-osios iki Kovo 11-osios – antrus metus Lietuvoje ir dalyje užsienio lietuvių bendruomenių vyksta Lietuvių kalbos dienos. Jomis siekiama skatinti lietuvių kalbos sklaidą Lietuvoje ir užsienyje, stiprinti lietuvių kalbos mokymosi motyvaciją, didinti kalbos prestižą. Šiomet Lietuvių kalbos dienos vyko neeiliniais metais. Siekdamas atkreipti dėmesį į lietuvių kalbos, kaip kultūros paveldo, svarbą visuomenei, Lietuvos Respublikos Seimas 2017-uosius paskelbė Lietuvių kalbos kultūros metais. Visa tai rodo, kad lietuvių kalbai turi būti skiriama daugiau dėmesio mūsų vertybių sistemoje.

Ir pernai, ir šiais metais Lietuvių kalbos dienos vyko ir Mykolo Romerio universitete. Šiomet į kalbą žvelgėme kalbėdami apie lietuvišką teisės terminiją ir teismo lingvistines ekspertizes. Kaip radosi mūsų teisės terminai? Kokia buvo lietuvių terminijos organizuotos tvarkybos pradžia? Kaip atrodė pirmasis (rankraštinis) teisės žodynas? Kokius turime teisės terminų žodynus? Kokios yra kompiuterinės terminų bazės? Kaip pildomas Lietuvos Respublikos terminų bankas? Šiuos ir kitus klausimus Tarptautinę gimtosios kalbos dieną aptarė dr. Alvydas Umbrasas, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyriaus vyriausiasis specialistas. Lietuvos teismo ekspertizės centro vyriausioji ekspertė dr. Gintarė Herasimenkienė supažindino su Centre atliekamais autorystės, kalbinės agresijos, fonoskopiniais (balso įrašų) ir plagiatu tyrimais. Tokie tyrimai leidžia atsakyti į daugelį klausimų:

kokie požymiai rodo, kad tekstas (ne)gali būti priskiriamas konkrečiam asmeniui, ar galima iš teksto nustatyti autoriaus išsilavinimą, kada žodžiai gali kurstyti neapykantą, skatinti nesantaiką ir pan.

Kalbos svarba turi būti prisimenama ne tik Lietuvių kalbos dienomis. Aukštojoje mokykloje klojami profesinės kalbos pamatai. Ne tik be dalykinių žinių, bet ir be profesinės kalbos neįmanomas visavertis būsimų specialistų rengimas ir jų tolesnė veikla. Būtina atsakingai žiūrėti į kalbą, kuria bendraujama per paskaitas, kuria rašomi vadovėliai, bakalauro ir magistro darbai. Valstybinė lietuvių kalbos komisija 2013–2014 m. atliko aukštųjų mokyklų vadovėlių, magistro darbų ir daktaro disertacijų santraukų kalbos vertinimą. Tyrimas parodė, kokia kalba bendrauja akademinė bendruomenė, kokius profesinės kalbos pagrindus universitetuose įgyja studentai. Dalies magistro darbų ir disertacijų santraukų kalba neatitiko taisyklingos kalbos reikalavimų. Kalbos klaidų rasta ir didelėje dalyje aukščiausiu balu (puikiai) įvertintų magistro darbų. Tik 6-ųjų iš 77-ųjų vertintų vadovėlių kalba atitiko taisyklingumo kriterijus. Pasitaikė visiškai neredaguotų vadovėlių. Tai rodo nepakankamą dėmesį akademinės leidybos kokybei, atsainų požiūrį į studijose vartojamą kalbą.

Kalbą galima laikyti tikruoju bet kurios visuomenės ir atskiros jos individo veidu, per ilgus šimtmečius kurta ir toliau kuriama savotiška tautos vizitine kortele. Per kalbą atsiveria tautos nueitas kelias, jos būdas, mąstymas, kultūra. Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas poetas Aidas Marčėnas kalbą vaizdingai pavadino instrumentu, kuriuo buvo perduodama autentiška ir subtili pasaulio suvokimo patirtis. Kalba – mus vienijantis pradai, joje glūdi prigimtiniai žmonių ryšiai, kultūrinis kodas.

Gali susidaryti klaidingas įspūdis, kad kalba yra natūrali duotybė, kuri egzistuoja mūsų gyvenime savaime. Ne visada susimąstome, kad, be mūsų sąmoningo požiūrio, kalba negalėtų gyvuoti kaip savitą sistemą turinti bendravimo priemonė. Pati savaime ji negali būti nei taisyklinga, nei netaisyklinga. Kalbos gyvavimas priklauso

Dr. Alvydas Umbrasas, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos vyriausiasis specialistas

nuo kalbos vartotojų.

Gyvenimo kaita keičia mūsų kalbą: joje randasi naujų žodžių, žodžiams suteikiama naujų reikalingų ir nereikalingų reikšmių. Lietuviški žodžiai kartais atsiduria kalbos užribyje, užleisdami vietą svetimybėms. Gerai žinomas žodis imamas ir pakeičiamas, kalbėtojo nuomone, naujesniu, įdomiau skambančiu ar šiuo metu itin madingu dažnai girdimu žodžiu, nėsukant galvos, kiek tas žodis konkrečiu atveju yra tinkamas. Sakiniai ima prarasti savitas intonacijas: vienodai klausiami ir teigiami. Ar visa tai svarbu ir apie tai reikia kalbėti? Gal pastangos saugoti kalbos individualumą yra perdėtos ir nereikalingos?

Visais laikais iškilūs žmonės suvokė, kad be bendrų visuomenės pastangų kalba vargu ar galėtų išlikti. Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas rašytojas Saulius Šaltenis lietuvių kalbą pavadino nedideliu ežerėliu, lyginat su plačiai ištvinsiomis anglų, ispanų ar rusų kalbų jūromis ir vandenyne. To ežerėlio apsauga būtina rūpintis. Ar galima prieštarauti rašytojo žodžiams, kad nieko juokinga, kai net nežymus to ežerėlio vandens lygio svyravimas mums sukelia nerimą ir įvaro gilią, tegul kartais ir perdėtą, depresiją? Iš istorijos žinoma, kad dėl neatsakingo žmonių elgesio išnyksta ir upės, ir ežerai. Jų buvimą primena tik pavadinimai, išlikę senuose žemėlapiuose. Taip išnyksta ir pasaulio kalbos.

Rūpinimosi kalba pastangos ne visada sulaukia visuomenės palaikymo. Viešajame diskurse kalbininkai kartais ironiškai pava-

dinami kalbos prievaizdais, mojuojančiais kažkokiais nesuprantamais klaidų sąrašais, primenančiais, kad yra Valstybinės kalbos įstatymas, kurio reikia laikytis. Kalbininkai ir kalba besirūpinančios institucijos pavaizduojami kaip gyvenimo realybės nesuvaldantys kalbos sargai, saugantys kalbą kaip rezervatą, kuris niekam, išskyrus juos pačius, esąs nereikalingas. Visuomenė jau seniai gyvenanti kitokį gyvenimą, kuriam reikalinga ir kitokia – išlaisvinta – kalba. Kodėl reikia laikytis ją pančiojančių rašybos normų? Kam tos nosinėmis žymimos raidės žodžio šaknyje ar galūnėje? Kodėl reikia paisyti žodžių kirčiavimo? Kodėl žodžių reikšmių reikia ieškoti žodynuose? Teigiama, kad tokiais ir panašiais reikalavimais trukdoma laisvai bendrauti, bandoma užmauti apynasrį kalbos vartotojams. Gal visa tai reikalinga tik lietuvių kalbos besimokantiems kita-taučiams, o kam tokie reikalavimai mums? Taip manantiems norėtusi priminti Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signataro Jono Basanavičiaus žodžius: „Ar nebūtų malonu, kad ne tik svetimi mokinti vyrai, bet ir patys mūsų laiko lietuviai lenktų galvas prieš patogią, šulnią, dailią, neišpasakytai seną lietuvišką savo garbingų sentėvių kalbą.“

Dėmesys kalbai neturi prasidėti sulig jai skirtomis dienomis ar metais ir baigtis po jų. Neturime jų paversti trumpesne ar ilgesne kalbos švente. Kalbos dienos ir metai turėtų tik priminti, kad visą laiką esame atsakingi už savo kalbą, kad nuo mūsų priklauso jos likimas daugiakalbėje visuomenėje. Niekas nuo tos atsakomybės mūsų negali atleisti. Autorė yra Mykolo Romerio universiteto dėstytoja

Lietuvių kalbos dienos
VASARIO 16 D. – KOVO 11 D.

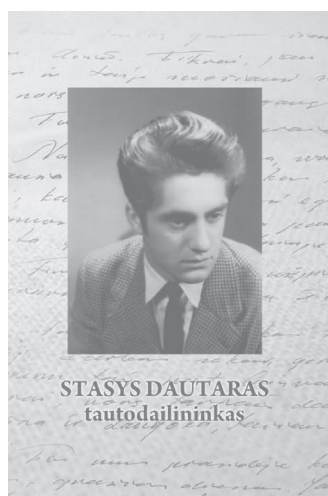
Lietuvių kalbos dienų logotipas

NAUJOS KNYGOS

KNYGA APIE TAUTODAILININKĄ

Stasys Dautaras. Tautodailininkas: gyvenimo ir kūrybinės veiklos apybraiža. (2016). Tekstų autorius – Jonas Dautaras. Redakcinė kolegija: Vida Šmitienė (pirmininkė) ir kt. Lietuvos tautodailininkų sąjungos Žemaitijos skyrius, Tėvynės pažinimo draugija. Vilnius: Lietuvos edukologijos univ. I-klā), 224, [2] p.

Dr. Jonas Dautaras išleistų knygų lentyną papildė dar viena solidžia knyga, skirta brolio atminimui – „Stasys Dautaras. Tautodailininkas“. 2015 m. kovo 1 d. po sunkios ligos tautodailininkas Stasys Dautaras (gim. 1941 m.) Klaipėdoje atsiveikino su šiuo pasauliu, palikęs ryškų pėdsaką Lietuvos kultūroje. Jis gimė Pavėrių kaime, Dionizo Poškos apylin-

Knygos viršelio nuotrauka

kėje, mokėsi Stulgių septynmetėje mokykloje, Telšių taikomosios dailės technikume įgijo dailės darbų dailininko kvalifikaciją.

Knygoje pasakojama, kaip būsimasis tautodailininkas, mokydamasis Telšių taikomosios dailės technikume ir siekdamas savo tikslų, turėjo įveikti nemažai sunkumų. Vėlesniuose gyvenimo etapuose jį lydėjo sėkmė visur: tiek dirbant Plungės liaudies kūrybos gaminių įmonėje „Minija“, tiek savo įkurtose privačiose įmonėse Klaipėdoje (Papuošalų, „Aukso vartai“, „Sendvario baldai“), tiek aktyviai dalyvaujant tautodailininkų kūrybinėse stovyklose, kuriant skulptūrų ansamblius ir restauruojant juos.

Stasys aktyviai dalyvavo ir susivienijimo „Dovana“ rengiamose liaudies meistrų bei

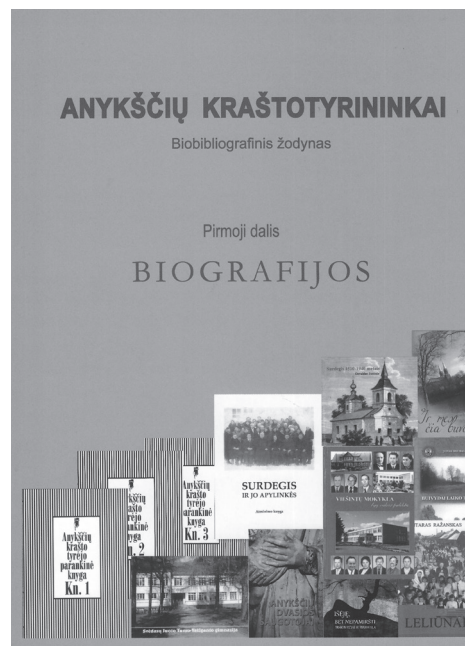

Knygos autorius – „Mokslo Lietuvos“ redakcijoje. Iš kairės: stilistė korektorė Jolanta Niaurienė, doc. dr. Jonas Dautaras ir administratorė Zita Gelūnaitė. J. Jasičiū nuotr.

Tarp Anykščių kraštotyrininkų – ir žymūs mokslininkai

Romualdas Vytautas Rimša

Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos salėje įvyko Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos sambūris, skirtas bibliotekos 80-mečiui, kraštotyrininkų veiklos programos „Draugaukime–bendradraukime–bendradarbiaukime“ penkmečiui ir Tautinio kostiumo metams pažymėti. Renginio metu aptarta 2016 m. draugijos veikla ir pristatyta 2017 m. kraštotyrinių darbų vizija. Veikė žinomo draugijos nario, tiriančio Aukštaitijos kaimo gyventojų etnokultūrą, knygų paroda „Kraštotyrininkui Jonui Sriubui – 75“ ir spalvinga teminė knygų bei periodinių leidinių paroda „Ką mums pasakoja aukštaitių tautinis kostiumas?“.

Knyga „Anykščių kraštotyrininkai. Biografijos“

Atvyko daug Anykščių krašto tyrėjų iš Vilniaus, Kauno, Ignalinos, Panevėžio, Utenos ir Anykščių rajonų. Tarp jų buvo mokslininkai – prof. Algirdas Povilas Ažubalis, prof. Osvaldas Janonis, dr. Irma Randa-kevičienė, dr. Bronius Šablevičius, rašytojai – Milda Telksnytė, Vygasdas Račkaitis

Knygos sudarytojai ir redaktoriai. Iš kairės: R. V. Rimša, A. Berezauskienė, T. Kontrimavičius, prof. O. Janonis ir L. Matulienė

Knygą pristato mokslinis redaktorius R. V. Rimša

ir Rimantas Vanagas, sportininkas Romas Pačinskas, kariūnas Gediminas Grina, Jonas Sriubas (Utenos r.), Tautvilis Uža (Panevėžio m.) ir kt.

Iškiliai sutikta leidinio „Anykščių kraštotyrininkų bibliografinis žodynas“ pirmoji dalis „Anykščių kraštotyrininkai. Biografi-

jos“ (2016). Knygos mokslinis redaktorius R. V. Rimša pranešime pažymėjo, kad jos sudarytojai ir rengėjai – prof. Osvaldas Janonis, Audronė Berezauskienė, Ligita Matulienė ir Tautvydas Kontrimavičius – per ne visus metus atliko titanišką, visus mokslinio darbo normatyvus pranokusį darbą. Jis aukštai įvertino knygos aprėptį ir straipsnių informatyvumą bei faktų juose patikimumą.

Žodyne surinkta medžiagos apie 259 kraštotyrininkus, iš jų, pavyzdžiui, vien apie svėdasiškius ar kitus, laikinai čia gyvenusius ir Svėdasų istoriją tyrusius, žmones – 29. Vos ne trečdalis knygos sudaro straipsniai apie žymius mokslininkus, šalia savo profesinių leidinių, dar parašiusių ir kraštotyros knygų. Jo nuomone, žodynas šiais požymiais pranoksta kai kurias ne vien bendrąsias, bet ir šakines mūsų enciklopedijas. Jis siūlė rengėjams, nieko nelaukiant, 2017 m. sėsti prie žodyno antrosios dalies ir bendromis jėgomis užbaigti projektą.

Rašytojas V. Račkaitis, pasveikinęs leidinio sudarytojus, labai palankiai atsiliepė ir apie knygos išliekamąją vertę: „Tai reikšmingas leidinys, adresuotas ne tik dabarčiai, bet ir tolimesiems ateities. <...> Didžiausių pagyrų nepagalėsiu kolektyvo varikliui ir iniciatorei Audronei Berezauskienei. Šio išsamaus darbo tegu pavydi mums kiti rajonai.“ Ne mažiau aukštai ją įvertino ir prof. Osvaldas Janonis, o pasak prof. A. P. Ažubalio, „ši anykštėnų knyga – tai nacionalinės kraštotyros vadovėlis“.

Sambūryje buvo apžvelgti ir kiti Anykščių T. Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos 2016 m. atlikti darbai, numatytos 2017 m. veiklos užduotys (pirmininkas – Tautvydas Kontrimavičius). Į draugiją priimti nauji nariai, pristatyta likusių žodyno dalių leidybos vizija. Bibliotekos direktoriui Romui Kutkai apdovanojus pirmojo tomo rengėjus, nemažai savo knygų bibliotekai padovanojo svečiai. Bene daugiausia jų, net 20 knygų, atvežė prof. A. P. Ažubalis.

Kraštotyrininkų sambūris prasidėjo ir baigėsi lietuvių liaudies dainomis bei poeto Antano Baranausko kūriniais, kuriuos meistriškai atliko Anykščių etnografinio ansamblio „Valaukis“ (vadovė – Regina Stumburienė) dainininkės, pasidabinusios tautiniais aukštaičių drabužiais.

Kraštotyrininkų sambūrio dalyviai (2017 m.) Tautvilio Užos nuotr.

KNYGA APIE TAUTODAILININKĄ

■ Atkelta iš 10 p.

tautodailininkų parodose, peržiūrose, konkursuose, yra laimėjęs premijų, apdovanojimų už savo sukurtus darbus. Jį lydėjo sėkmė ir mokytojaujant, mokant meno dalykų Telšių, Lauksodos, Žarėnų bendrojo ugdymo mokyklose. Originaliais medžio ir gintaro dailės gaminiiais S. Dautaras pasižymėjo visoje savo kūrybinėje veikloje. Jo darbai sulaukė gero įvertinimo ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse – Vokietijoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Rusijoje bei kitose. S. Dautaro sukurtų patrauklių stogastulpių galima užtikti ne viename Žemaitijos rajone, o smulkesnių dailės gaminių – muziejuose, tarp jų ir Palangos gintaro muziejuje. S. Dautaro „Sendvario baldų“ gaminiai ne tik plačiai paplito šalyje, bet ir toli už jos ribų.

Ypač ryškūs S. Dautaro kūrybiniai pasiekimai atkurtoje nepriklausomoje Lietuvoje. Buvo sukurti subtilūs, unikalūs dailės kūriniai iš medžio, gintaro bei metalo su tautine ir valstybine atributika. Išsipildė ir kitos jo svajonės – pakeliauti po platųjį pasaulį, iš arti pamatyti Egipto, Indijos, Šri Lankos, Tailando, Kinijos, Ispanijos, Graikijos, Sirijos ir daugelio kitų egzotinių šalių gamtos bei žmonių gyvenimą, jų meną, papročius, tradicijas.

Knygą sudaro devyni skyriai, kurių pabaigoje randame gyvenimo ir kūrybinės veiklos tarpsnius atspindinčias nuotraukas. 2–4 skyrių turinį sudaro S. Dautaro laiškų fragmentai. Tikėtina, kad knyga bus įdomi daugeliui, ypač jaunesiems meno mylėtojams.

Gvido Mikelinio knygos sutiktuvės

Balandžio 6 d., 16.30 val. Lietuvos mokslų akademijos mažojoje konferencijų salėje (Gedimino pr. 3, Vilnius) vyks Lietuvos mokslų akademijos užsienio nario, Parmos universiteto prof. Gvido Mikelinio (*Guido Michellini*) paskaita pasitinkant naująją jo knygą „Parmos tarmė. Kalbinė sistema“ (Parma, „Silva“ leidykla, 2017); „Il dialetto di Parma. Il sistema linguistico“, Parma, Silva Editore, 2017). Renginį veda LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas akad. Domas Kaunas.

ARTĖJANČIŲ ŠVENTŲ VELYKŲ SVEIKINIMAI

Sveikinu visus, mano brangieji,
su šv. Velykomis

*Ir su margučiais, su šv. Velykom,
Ir su pirmais pavasario žiedais!
Palaiminto ir Dieviško prisikėlimo ryto,
Gyvenimo laimingo su džiaugsmo spinduliais
ir su Šventojo arkivyskupo Teofilio Matulionio
dievo malonių dovanomis.*

Kunigas, prof. dr. Kęstutis Ralys

Mobilioji mokslinė laboratorija pradėjo kelionę po Lietuvos mokyklas

Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo „MoMoLab“ balandžio 5–6 dienomis lankėsi Alytaus Putinų gimnazijoje (Šaltinių g. 1). Dviejų dienų trukmės vizito metu mokiniai kartu su mokslininkų komanda atliko fizikos, mikrobiologijos ir chemijos tiriamuosius darbus, stebėjo mokslinius eksperimentus, turėjo galimybę apsilankyti mobilijame planetariume.

Mobiliosios laboratorijos vizitų į mokyklas tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams atskleisti savo gebėjimus tyrinėti aplinką ir gamtą moksliniais metodais, kurti ir ieškoti

naujų technologinių sprendimų. Išskirtinio dizaino vilkiko puspriekabėje įrengtoje klasėje – gausu mokslinės įrangos, įrengta 20 darbo vietų, o paskaitų vienu metu gali klausyti apie 30 mokinių. Šioje laboratorijoje mokiniai gali daryti fizikos, biologijos ir kitų gamtos mokslų, elektronikos, robotikos, vaizdų ir duomenų analizės tyrimus. Vizito programa parengiama pagal iš anksto mokinių pasirinktas domėjimosi sritis.

Planuojama, kad šį pavasarį mobilioji laboratorija aplankys daugiau nei dešimt Lietuvos mokyklų ir neformaliojo švietimo įstaigų.

Lietuva ir Šveicarija – 15 000 metų istorijos

Balandžio 11 d., 18.00 val. Valdovų rūmų Didžioji renesansinė menėje (Katedros aikštė 4, Vilnius) įvyks Judith Lewonig dvi-kalbės knygos „Lietuva ir Šveicarija“ sutik-tuvės.

Kvietime į renginį rašoma: „Knygoje „Schweiz und Litauen / Lietuva ir Šveicarija“ pirmą kartą chronologine tvarka apžvel-giami įvairialypiai, visapusiški Lietuvos ir Šveicarijos santykiai, tūkstantmečius siejė abi šalys – nuo Berno kantone rastų Baltijos gintaro gabalėlių iki šveicariškų leidinių skaityklų Vilniuje ir Kaune: Nuo šveicariš-kų Žalgirio mūšio piešinių iki Šveicarijos kaimo Lietuvoje. Nuo trisdešimties baroko

architektų ir interjero meistrų iš Tičino Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje per 300 metų iki hidrotechniko iš Žemaitijos Šveicarijos Konfederacijoje. Nuo bombų gamintojo lietuvio Ciuriche iki Vilniaus burmistro šveicaro. Nuo lietuvių studentų ir doktorantų Fribūro universitete iki šveicarų dėstytojų ir kalbininkų fanatikų Kaune. Nuo lietuvių vienuolių Šveicarijoje iki šveicarių vienuolių Lietuvoje. Nuo diplomato iš Že-nevos konkės Kaune iki rankų chirurgijos genijaus iš Kauno Ženevoje. Nuo „lietuvio“ kapo Šveicarijos kalnuose iki traukinuko, dundančio per „Anykščių Šveicariją“. Ir dar daug kitų staigmenų... ■

JANINOS MIŠČIUKAITĖS ATMINIMUI

visuomenės veikėja Janina Laniauskienė, asmeniškai pažinojusi šią nuostabią daini-ninkę, pasidalino su mūsų skaitytojais jos atminimui skirtomis eilėmis.

PRISIMINIMŲ VĖJAS

Janina Laniauskienė

*Prisiminimų vėjas
Akimirklų mirksniais
Iš praeities atskubėjęs
Lengvais žingsniais
Bėgo per vasario sniegą
Keldamas prisiminimą
Iš tylos.
O tas prisiminimas
Tarsi sielos prisilietimas.
Dažniau atskrisk,
Prisiminimų vėjau,
Nesvarbu, kad ji
Visiems laikams išėjo...*

KVIETIMAS TAPTI KONFERENCIJOS RENGIMO PARTNERIAIS

Kviečiame tapti konferencijos „Lietuviško kaimo perspektyvos“ partneriais. Konferencija numatoma balandžio 28 d. Žemės ūkio rūmuose.

Kontaktai: Algirdas Mačiulaitis, el. paštas maciulaitis.raudone@gmail.com

**Gamtos tyrimų centras skelbia konkursą
mokslo darbuotojo pareigoms eiti
Fitopatogeninių mikroorganizmų
laboratorijoje. Daugiau informacijos:
www.gamtostyrimai.lt**

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2017 m. skyrė 8 tūkst. eurų.
„Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizainerė Giedrė Zaveckienė

Redakcinė kolegija: Alyvdas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Raimundas Dužinskas, Vygintas Gontis, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Milena Medineckienė, Andrius Puksas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Janina Valančiūtė
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.